

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

№ 164 (3164)

СЕРЕДА, 3 вересня 2003 року

Фото Павла ЗДОРОВИЛА (Укрінформ).

Присягу на вірність народу України склали 150 першокурсників Полтавського військового інституту зв'язку.
На знімку: військову присягу складає першокурсник Олександр Ільницький.

Армія оновлюється

Міністр оборони України видав наказ про звільнення в запас військовослужбовців та черговий призов на строкову військову службу у жовтні—листопаді 2003 року.

Наказом передбачено звільнити в запас із лав Збройних Сил України солдатів і сержантів, матросів і старшин, призваних у квітні—травні 2002 року і жовтні—листопаді 2001 року відповідно, а також тих, які мають вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем підготовки спеціаліста або магістра і призвані у жовтні—листопаді 2002 року.

На строкову військову службу підуть громадяни 1978—1985 років народження, яким до дня відправки у військові частини виповниться 18 років.

Загалом планується призвати 41 290 чоловік.

ОФІЦІЙНО

Напівсекретний візит

Учора розпочався офіційний візит Президента України Леоніда Кучми до Москви. Незважаючи на його статус, візит, **як з'ясував «ГУ»**, заздалегідь не планувався. Детальну його програму та мету і в адміністрації Президента, і в структурах МЗС повідомити відмовлялися. Відомо лише, що вчора ввечері Леонід Кучма мав зустрітися з його російським колегою Володимиром Путіним. Також, начебто, Президент України планує відвідати Московський міжнародний книжковий ярмарок, зустрітися з дипломатами нашого посольства. У неформальних розмовах експерти з питань зовнішньої політики зазначали «ГУ», що, найімовірніше, справжньою метою візиту Леоніда Кучми є переговори щодо участі України в Єдиному економічному просторі з Росією, Білоруссю й Казахстаном. Не секрет, що у Москві невдоволені позицією українського МЗС, що полягає в неприпустимості для нашої держави повномасштабної участі в цьому утворенні.

СПОРТ

«Оболонь» крокує вгору

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. 7-й тур.
«Оболонь» — «Карпати». 1:0. Київ. Стадіон «Динамо» імені Валерія Лобановського. 1 100 глядачів. **Гол:** Продан, 82.

Після цієї перемоги кияни набрали десять очок і вийшли на шосте місце у турнірній таблиці.

Шевченко — блискуче!

Стартовий тур італійської Серії А завершувався поєдинком «Анкона» — «Мілан». Господарі — дебютанти турніру — залишили непогане враження. Але до рівня клубного чемпіона Європи їм ще далеко. Упевнено переміг «Мілан» — 2:0. Блискуче зіграв Шевченко. Два м'ячі на його рахунку (29, 75). Учора Андрій мав прилетіти до Києва, де національна збірна України розпочала підготовку до відбіркових матчів Євро-2004 з Північною Ірландією та Іспанією (6 і 10 вересня).

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

Сільська школа в Інтернеті

Педагоги та учні загальноосвітньої школи села Старе Бориспільського району на Київщині отримали чудовий подарунок — сучасний комп'ютерний клас з виходом в мережу Інтернет. Це стало можливим завдяки сприянню народного депутата України від 98-го виборчого округу Кирила Поліщука, який залучив до комп'ютеризації закладу одну з відомих фірм.

Старинська загальноосвітня школа — багаторазовий призер районних рейтингів, її представники постійно посідають високі місця в районних і обласних олімпіадах. 100 випускників школи за останні п'ять років стали студентами вищих навчальних закладів. Відтепер, як вважають місцеві освітяни, їх вихованці отримуватимуть ще більше знань завдяки десяти комп'ютерам останнього покоління.

А тим часом Кирило Поліщук планує подальшу комп'ютеризацію шкіл свого округу, як це і передбачено його програмою. Турботу парламентарія вже відчули понад десять педколективів.

Микола ШЕВЧУК.

Київська область.

Особливості й умови політичного сезону потребують широкої розмови

Виступ Голови Верховної Ради України Володимира ЛИТВИНА під час відкриття четвертої сесії Верховної Ради України четвертого скликання

Шановні народні депутати!
Шановні Прем'єр-міністре, члени уряду, керівники судової системи, представники журналістського цеху!
Поважні гості!

Якби вимагалося концентровано дати виклад завдань четвертої сесії, то його можна було б зробити такими словами Михайла Грушевського: «Цей процес національного випростовування, розпочатий силами зверхніми реальними умовами, твердими, аж занадто, подіями, мусить бути свідомо продовжений усіма усвідомленими елементами нашого громадянства, щоб знайти «свою долю і свій шлях широкий» у сучасних обставинах».

Проте особливості й умови чергового політичного сезону потребують більш широкої розмови. Розмови, що, на перший погляд, виходить за межі парламентської діяльності. Але тільки на перший погляд. Оскільки вона покликана акумулювати наші позиції для вироблення колективної лінії Верховної Ради відповідно до її конституційного призначення.

Приймаючи за аксіому твердження, що найближчі 10 років визначать майбутнє України, у нас так само є всі підстави стверджувати, що саме під час цієї сесії, по суті, визначиться, яким буде це десятиріччя для України. І через відомі обставини, якими вона супроводжуватиметься, і через ту визначальну роль, яку покликана відігравати у них Верховна Рада. І тільки вона, спираючись на співпрацю з Президентом та Кабінетом Міністрів.

Наш історичний досвід, 12-річний період незалежності та світові реалії дають підстави для однозначного висновку: Україна є і вже буде державою. Є і буде незалежно від волі й бажання політиків.

Питання лежить в іншій площині — якою буде наша держава.

Тобто ми сьогодні поставлені перед вибором: або й далі розвиватися таким же шляхом, за такими ж орієнтирами і з такими ж темпами, і з такими ж суперечками і протистояннями, і з таким же міжнародним іміджем, і відповідно з такими ж загальними наслідками, або здійснити прорив, свого роду стрибок до більш цивілізованого життя, до більш цивілізованої держави і суспільства. Принаймні до рівня країн Східної Європи.

Відповідь на це потрібно дати саме сьогодні і у вигляді детально опрацьованої та узгодженої на усіх рівнях загальнодержавної програми розвитку України. Такої програми, яка б стала всеукраїнською суспільною угодою, реанімувала й підсилила суспільний імпульс 1991 року, відродила надії та сподівання людей і дала вагому відповідь на їхні очікування через докорінне поліпшення стану справ в економіці і соціальній сфері, подолання такого ганебного явища, як бідність, піднесення рівня демократії, духовності і моралі, зміцнення безпеки життя, безкомпромісну боротьбу з клановістю і корупцією, утвердження права, вирівнювання ставлення до нас у світі.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Потрібне тотальне олюднення політики

Ранкове засідання 2 вересня

399 народних депутатів взяли участь у першому пленарному засіданні четвертої сесії Верховної Ради нинішнього скликання.

Відкрив засідання Голова Верховної Ради України Володимир Литвин.

У роботі сесії взяли участь члени уряду на чолі з Прем'єр-міністром Віктором Януковичем, керівники судової системи України, Генеральної прокуратури, Національного банку, представники інших державних установ, громадськості, зарубіжні дипломати.

З промовою виступив Голова Верховної Ради Володимир Литвин. Він проаналізував стан українського суспільства на сучасному етапі та окреслив історичні завдання, що стоять перед нинішньою сесією, які визначатимуть розвиток держави на найближче десятиріччя.

«Потрібна нова стратегія розвитку, суть якої — тотальне олюднення політики», — закликав Володимир Литвин народних депутатів. На сесії групу парламентаріїв було нагороджено Почесними Грамотами і Грамотами Верховної Ради.

До кінця тижня народні депутати працюватимуть у комітетах.

Наступне пленарне засідання розпочнеться 9 вересня.

Промова Голови Верховної Ради України Володимира Литвина публікується у сьогоднішньому числі газети.

Анатолій КАРАСЬ.

У трускавецькому санаторії «Янтар» 32 особи отруїлися харчовими продуктами

Особливості й умови політичного сезону потребують широкої розмови

(Початок на 1-й стор.).

Інакше кажучи, потрібне цілісне, об'ємне бачення стану та перспектив країни, потрібна стратегія розвитку на основі концентрації державних амбіцій, потрібні тотальне «олюднення» політики, відмова від створення штучної системи, якій властива тенденція до існування в режимі самозбереження. Пора вже відмовитися від потворної практики будівництва держави заради держави, а якщо точніше — «державотворців». Коли діємо рефлекторно, на рівні спонтанних і здебільшого запізнілих реакцій на ситуацію, що постійно змінюється. А численні плани і програми лише зазвичай віддзеркалюють цей стан.

Тоді й буде чітке розуміння того, «куди» і «як» рухаємося. Тоді й не будемо розпитувати, куди іти, «хоч стоїмо на власнім полі...».

Реалізація Верховною Радою її повноважень у частині визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики, затвердження загальнодержавних програм саме у цей період набуватимуть особливого значення і з огляду на наступні президентські вибори.

Підкреслю: реалізація, а не лише констатування необхідності цього.

Наявність чітко зафіксованих віх та орієнтирів дасть змогу убезпечити країну від сумнівного експериментаторства і пов'язаних з ним можливих потрясінь, змусить політиків відійти від віртуального світу і діяти у визначених напрямах за сформованими суспільством векторами. Українська дійсність стане менш персоніфікованою і більш прогнозованою та передбачуваною.

Ми не можемо і не маємо права віддавати долю людей і країни виключно на розсуд окремих осіб, які під кутом свого бачення і світосприйняття, чи в інтересах політико-фінансових груп або для власного самоствердження крутять державний штурвал у будь-який бік своєї душі, як казав поет.

Не можна жертвувати Україною в ім'я будь-якого авторитету.

За такого підходу реалізм візьме гору і у питанні здійснення політичної реформи, визначення її «несучих конструкцій». Вона розглядатиметься як необхідний і ефективний інструмент реалізації завдань розвитку України. А не як засіб вдоволення особистих, групових політичних інтересів та амбіцій, що, треба визнати, сприймається нині переважно саме так.

Узгоджене з Президентом, урядом та основними політичними силами, розраховане на позитивний кінцевий результат рішення про внесення змін до Конституції, безперечно, треба приймати. До того ж і для того, щоб виправдати витрачений час на дебати з цього приводу і не виставляти себе на посміховисько.

Робити це треба, виходячи з потреб і завдань наступного розвитку держави і суспільства, а не із конкретної ситуації і тим паче кулуарних домовленостей щодо перерозподілу посад (у разі прийняття або блокування змін до Конституції) чи провокування дострокових парламентських виборів.

Політична система епохи Президента Л. Кучми, подобається таке визначення чи ні, але це епоха, яка дістане об'єктивну оцінку згодом (утім, вона ще далека від завершення), виконала своє призначення на найбільш складному і відповідальному етапі вибудови державного каркасу.

Основний її ресурс полягав у високій персоніфікації політики і персоніфікації відповідальності.

Сьогодні, на якісно новому етапі, коли на перший план вийшли завдання внутрішнього облаштування країни, її зосередження, так би мовити, на собі, це різко звужує «коридор можливого» для дальшого поступу.

А якщо додати до цього, що в середовищі основних політичних сил України обмаль фігур, зіставних за рівнем масової підтримки — це якщо вірити соціології, — що несе в собі загрозу зміщення акцентів, поляризації й розколу суспільства через брак можливостей врівноваження позицій, втрати суспільного контролю над країною, стає ще більш очевидною і нагальною проблема політичної реформи з акцентом на парламентсько-президентську республіку.

Її здійснення — жорсткий іспит на професійну придатність Верховної Ради. Витримавши його, забезпечивши усталене розосередження влади, ми зможемо консолідувати політичну систему, зможемо вивільнити заблоковані канали прямого і зворотного зв'язку влади і суспільства, зможемо скерувати на загальну справу дії всіх гілок влади та інституцій громадянського суспільства.

Ще одна засторога, яку водночас слід враховувати, полягає в необхідності відмови від безоглядної практики сліпого копіювання і механічного «накидання» на український організм зарубіжних зразків. Мовляв, Європа живе за такою політичною системою, а відтак — процвітає.

Давайте поряд з цим не будемо забувати і наш власний досвід, традиції, ментальність. Скажімо, сьогодні корисно хоча б погортати славнозвісну Конституцію 1710 року, яка стала видатною пам'яткою не лише української, а й загальноєвропейської державницької думки.

Головний лейтмотив цього конституційного акта — визнання необхідності вищим державним достойникам дослуховуватися до думки народу, конечної потреби радитися з усіх найважливіших проблем суспільного життя з виборними представниками усіх соціальних верств і груп.

Розумний і справедливий розподіл повноважень між гілками влади, можливість долучення широких верств до вирішення державних справ та існування контролю з їх боку за діями влади — все це є тим по-справжньому величним досягненням української державницької думки початку XVIII століття, яким можемо по праву пишатися в сучасній Європі. Але гордість за діяння наших попередників накладає нині й велику відповідальність — поставити справу політичної реформи так, щоб утвердити за Україною репутацію держави, де панує саме такий, підкреслюю, розумний, справедливий розподіл прав і відповідальності, де влада підконтрольна народові, а тому користується його довірою та підтримкою.

Нарешті, маємо усвідомлювати, що процес реформування Основного Закону вже сам по собі об'єктивно є дестабілізуючим чинником. Отже, він має бути коротким за терміном проведення і ефективним за сутністю. Перегляд чи уточнення Конституції повинні визначати великі етапи розвитку, а не працювати на короткий результат, до чого ми, схоже, вже звикли.

Зрозуміло, що вироблення таких стратегічних документів потребує загальноукраїнської розмови, залучення до неї широких кіл громадськості, мобілізації інтелектуальних можливостей нації. А від політиків — ще й виходу за межі власного світосприйняття, відмови від програмування на результати від досягнутого. Звісно, це вищою мірою складна робота, проте ми зобов'язані її виконати. Все одно до цього прийдемо. Краще зробити це раніше.

В іншому разі Верховна Рада буде приречена весь час підлаштовуватися під когось й виступати в ролі невістки, яка завжди і в усьому винна.

Тестом на відповідність наших позицій підвищеним новим вимогам стане спільна з урядом робота над формуванням держбюджету на 2004 рік. Її значно ускладнює ситуація в АПК та на продовольчому ринку, що як ніколи потребує підтримки з боку Президента України, узгодження позицій Верховної Ради і Кабінету Міністрів, місцевих органів влади, чіткого визначення пріоритетів.

Можна скільки завгодно говорити про економічні зрушення, відсутність значних перемін видавати за стабільність, але державний бюджет у нинішньому його вимірі — це наш національний сором і концентрована оцінка ефективності усієї влади. За таких темпів зростання, скажімо, нинішнього рівня Польщі досягнемо років через 35—40. Ось вам і європейська перспектива!

Питання з питань для нас — здійснити повну й комплексну інвентаризацію національного багатства, я маю на увазі того, що хоча б залишилось, вийти на бюджет розвитку, створити ефективну соціально-економічну систему, у найстисліші терміни вивести країну зі стану бідності.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Сесійний зал Верховної Ради під час виступу глави парламенту Володимира Литвина.

Звісно, потрібно невідкладно приймати відповідні рішення для наповнення доходної частини бюджету, посилювати контроль за виконанням законів. І тут ми теж багато недопрацьовуємо, з чого треба зробити відповідальні висновки.

Але не менш, а можливо, і більш нагальною, просто кричущою необхідністю є наведення жорсткого порядку в країні, припинення системного та суцільного її розкрадання — відкритого й прихованого, і знизу, і зверху. Констатація на всіх рівнях розмаху тіньової економіки, контрабанди та інших явищ цього ряду викликає вже не просто роздратування, а просто-таки ненависть людей до влади за її безпорадність і безпринципність.

Дійшло до того, що правду вони вже розглядають як товар, який можна довірити лише небагатьом. То давайте будемо приймати такі рішення і робити такі послідовно прозорі й демократичні кроки, які наочно засвідчували б, що ми за чесну країну.

Давайте будемо долати страшну хворобу, яка метастазами вразила політичну систему — це неправда і фальш як норми політичного життя, норми взаємин між партіями, державою і людиною.

Давайте долати прірву між деклараціями і повсякденністю, а також фальш самих декларацій, подвійні стандарти, що стали неодмінним ритуалом політичної та економічної поведінки.

Давайте припинимо видавлювати з людських душ і сердець одвічно притаманні їм поняття честі, гідності й справедливості.

Шановні народні депутати!

Специфіка четвертої сесії вимагає від нас акцентованого врахування ряду чинників, які донедавна або не бралися в розрахунок, не входили до «обойми» традиційно проблемних і гальмівних для країни, або були на периферії уваги чи трактувалися надто спрощено і неадекватно своїй сутності. Разом з тим, їх політичний підтекст проступатиме дедалі відчутніше з наближенням виборів.

Насамперед хочу сказати про ігнорування і викривлення такого потужного ресурсу для новітнього розвитку, як минуле. Розглядаючи його здебільшого крізь призму суцільної бездержавності, безпросвітно трагічної долі, кривд і страждань, ми ще більше посилюємо дефіцит історичної пам'яті. А відтак — відчуття політичної меншовартості, пригнобленої національної гідності, патріотизму підневільних.

Не в останню чергу саме з цієї причини Україну не всі, не скрізь і не завжди сприймають як повноцінну державу. Не кажучи вже про державу центрального плану. І багато у чому саме через це намагаються тримати її за порогом європейського дому.

Не секрет, що на нас дивляться очима Росії, а зараз уже й польськими очима.

Домінує сприйняття України як держави, де відсутні серйозні ознаки завершення перехідного періоду.

Тут, на мою думку, буде логічним звернутися ще до одного важливого моменту: після 1991 року західний світ відніс Україну з небагатьох пострадянських республік до безумовно переможених. Хоча ми не відчували себе такими. І намагалися діяти на міжнародній арені відповідно до концепції рівності.

Проте «переможці» внутрішньо не погоджувалися з цим без виконання нами цілого комплексу їхніх вимог. Формально Україна мала можливість заявити про свій варіант (наприклад, китайський) розвитку. Ми ж обрали, як і пропонували, шлях швидкого здійснення ринкових реформ і демократизації.

Проте ця дорога з різних причин виявилася складною, багато в чому невдалою, з відомими сьогодні наслідками. Тим більше, що Україна не отримала скільки-небудь відчутної допомоги — такої, скажімо, як Польща, котрій списали гігантські зовнішні заборгованості, або країни Балтії, котрим було надано «карт-бланш» на приєднання до Європейського союзу.

За такої ситуації Захід відчув себе начебто ошуканим. Звідси — розчаровані оцінки, прагнення підштовхнути, натиснути, змусити. У відповідь — та сама реакція: образи, нерозуміння, розгубленість і навіть протистояння.

Поряд з цим простежується й інший підхід. Оскільки Україна має винятково важливе геостратегічне значення та інші можливості, то потрібно забезпечувати і утримувати вплив на неї. Найпростіше цього можна досягти, коли вона матиме невиразне, аморфне обличчя. Простіше кажучи, сповідуючи філософію і практику періоду колоніалізму.

Відверто слід сказати, що такі процеси багато в чому стали можливими завдяки діям чільних політиків і політичних сил, і нас у тому числі. Ніде правди діти, ми так і не позбулися комплексу провінції — шукати підтримки, покровителів насамперед за межами країни, а не у власного народу, виставляючи у максимально чорних тонах своїх опонентів. Водночас здебільшого говоримо те, що від нас хочуть почути, щоб сподобатися. Запопадливо ловимо будь-який рух у наш бік.

От і виходить, як завжди: топчемо один одного, щоб нас помітили, а потерпає країна. Хто ж поважатиме її, коли цього не роблять вітчизняні достойники? Тому й не дивно, що можна почути з їх вуст навіть таке: Україна веде себе так, як їй дозволяють. Маючи на увазі, що вона себе поводить погано, а дозволяють їй багато.

Якщо йти за такою політичною логікою, тоді належить питати дозволу і на те, щоб дихати.

Історія знає спроби спиратися на всі можливі міжнародні комбінації і чинники — Москву, Литву, Польщу, Швецію, Туреччину, Крим, зараз — Росію, США, Польщу. Але обов'язково, щоб лінії були взаємовиключні: або Схід, або Захід. Незважаючи на те, що люди своїм ставленням і поведінкою вимагають загального формату планів, а головне — дій для створення пристойного життя.

Так нас ніколи не розглядатимуть як союзників, а як васалів. Треба будь-що відійти від цих схем, подолати «недорослість» української нації та української політики, творити нові форми й гарантії національного життя. А політикам, образно кажучи, повернутися в Україну.

Україна така велика держава і в географічному, і в історичному вимірах, що сама може претендувати на роль Європи. За умови, якщо ми це усвідомимо і цього захочемо, якщо подолаємо розрив між величезними можливостями країни і слабкістю політиків та політики. І тут аж просяться слова Івана Багряного: «Орієнтації потребують старці, сліпці й заблукані. Та ще мавпи... Єдиний великий український поет Тарас Шевченко ні на кого не орієнтувався і нікого не наслідував. А орієнтувався на свою ідею та на мету, якої прагнув сам і до якої хотів вести свій український народ».

Серед зовнішньополітичних аспектів, які перебуватимуть у зоні посиленої уваги парламенту, очевидно, будуть і питання інтеграційної політики держави, кроки, які здійснюються останнім часом у цьому напрямі. Тим більше що можна прогнозувати їх зростаючий вплив на внутрішню політику.

Тому важливо діяти так, щоб партійні підходи, особисті бачення чи інші моменти не переважували інтереси країни і щоб їй водночас не було завдано шкоди. Головне — спокійно вибудовувати лінію на основі реальних економічних розрахунків, доповнюючи уже потім їх політичними і геостратегічними розкладами.

Якщо не буде економічної зацікавленості в інтеграції на основі високих технологій, то всі проекти рано чи пізно залишаться лише папером. До речі, в Африці проголошуються «зони вільної торгівлі», «спільні ринки» та створюються їхні штаб-квартири, але економіки цих країн не взаємодоповнюють, а відштовхують одна одну.

Шановні колеги!

Мабуть, із зрозумілих мотивів ми публічно не говоримо про те, що роз'єднана політично, соціально, культурно та релігійно Україна тримається сьогодні як цілісність саме на державності. Хоча це очевидний факт, констатація якого повинна доповнюватися невідкладними адекватними заходами, у тому числі з боку Верховної Ради, для зцементування суспільства.

Головним чином треба поламати хибну практику, коли держава, уособленням якої є влада, виступає «організатором і натхненником» усіх процесів. А суспільство відсторонене від вироблення, а тим більше від здійснення політики. Як наслідок, поглиблення прірви між людьми і державою. Вже хоча б тому, що остання за своєю природою не може сприймати радикальні зміни й перетворення, надає перевагу, особливо на етапі свого становлення, суто політичним програмам, відкладаючи розв'язання соціальних проблем. А взагалі, то це завжди було, як свідчить історичний досвід, ахіллесовою п'ятою української практики.

Нині склався дуже небезпечний різновид «суспільного договору» — взаємна імітація взаємної лояльності за її відсутності між людьми і державою. А фактично підійшли до «порогу неподоланого нерозуміння». І не в сенсі заперечення незалежності, а несприйняття представників усіх гілок влади, котрі діють загалом неадекватно викликам часу.

Якщо не усвідомимо своєї відповідальності за такий стан речей, то це означатиме, що в нас немає відповідальності взагалі. Як і розуміння того, що ототожнення держави з владою поглиблює негативний імідж України.

Тому до центральних завдань Верховної Ради слід віднести рішення та практичні заходи у напрямі розвитку громадянського суспільства, наповнення реальним змістом наріжних положень Конституції, що народ є «носієм суверенітету і єдиним джерелом влади» і «...здійснює владу безпосередньо...»

Держава має бути позбавлена регулятивних і наглядових функцій у сферах, де суспільство здатне на самоврядування. Поки що її сучасна конструкція сприймає громадянське суспільство як виклик і небезпеку для себе. Хоча наявність його, окрім усього іншого, є умовою ствердження самої держави. Зокрема, й тому, що в перехідних державах однією з найважливіших функцій громадянського суспільства є утримання соціальних конфліктів у цивілізованих рамках.

Що потрібно було б робити у зв'язку з цим?

По-перше, значно посилити мобілізацію та відповідальність влади, започаткувати діалог, який поки що імітується обома сторонами (так само, як і діяльність багатьох інституцій громадянського суспільства), збудити інтерес людей до суспільних процесів, втягти їх у них, відновити вплив і впливовість громадської думки.

Піднести рівень дискусій, повернути до активного суспільно-політичного життя інтелігенцію, яка фактично з нього витіснена і стоїть осторонь. Підтверджуючи тим самим відому тезу: боротися за свободу взагалі значно простіше й «престижніше», аніж за свободу практичного творення.

Кардинально посилити увагу до освіти, науки й культури, нинішній стан яких вимальовує нам перспективу швидкої деінтелектуалізації суспільства. Зрештою, стан інтелекту в Україні вже помітно віддзеркалюють процеси у засобах масової інформації, сфері культури, повсякденному житті та у ставленні до мови.

Аж ніяк не сприяють піднесенню політичної, а відтак і полемічної культури суспільства соціальні, політичні та мас-медійні протистояння. Не можна вважати прийнятним (не кажу вже цивілізованим) становище, коли позиція теле-, радіоканалу чи газети — це чергова вказівка того чи іншого угруповання. Від такого роду кампаній та проробок віє багнюкою, приправленою цинізмом, нахабством і вседозволеністю зразка сумнозвісних 30-х років.

Хоча вони вочевидь «випадають» із загального ряду усіх інших ЗМІ, які, відкидаючи пропозиції щодо покровительства, відчайдушно обстоюють свободу слова й журналістську незалежність.

Ми не можемо прийняти більш-менш адекватного рішення, щоб поставити хоча б якийсь заслін цьому. А як же збираємося захищати суспільні інтереси, забезпечувати прозорість та об'єктивність, реально гарантувати незалежність засобів масової інформації, свободу слова?

Давайте відійдемо від споживацького ставлення до демократії, давайте перестанемо надавати перевагу гаслам над принципами, вигоді над етикою, видавати поступливість за політичний розрахунок.

І, по-друге, — це невідкладна потреба подолання розриву між людьми і суспільством, з одного боку; партійними структурами і політичною елітою — з другого. Загалом їхні незрілість, розколотість, відірваність від реальних суспільних потреб очевидні.

Та й інакше бути не може, коли певний прошарок живе за своїми законами, увів у вжиток своє розуміння честі та совісті, навіть навчальні заклади для своїх дітей. Коли така риса українського характеру, як родинність, спотворена до рівня клановості, котра немов ракова пухлина вражає увесь український організм. Коли на фоні загальної бідності маємо своїх представників серед найбагатших людей Європи, але вони не поспішають стати нормальними європейськими капіталістами, інвестувати в національну економіку. Коли відносини будуються на феодальних засадах «патрон—клієнт», особистої відданості, сімейності, земляцтва. Коли сучасна політична еліта — це переважно закритий клуб, ротація в якому відбувається здебільшого за принципом «києвоцентризму», коли домінують модерні олігархи — при владі та в опозиції. Коли більшість новітніх партій — звісно, парламентські я не маю на увазі — це такі собі політичні «культуристи», віртуальні структури з «приписаними» до них людьми, здебільшого за цеховою ознакою, та тонким прошарком мігруючих активістів, для яких «участь» у партіях — професія, заробіток.

Значною мірою усе це можна зняти, прийнявши цивілізований закон про вибори — до Верховної Ради та місцевого самоврядування. Підкреслю: цивілізований. Такий, який не законсервував би нинішній статус-кво, не надав індульгенцію на безстрокову присутність у владі одним і тим же особам, а підштовхнув, цивілізовано підштовхнув політичне структурування, розбудову політичної системи країни, збудив громадську активність людей, щоб політика творилася широким загалом і для українського загалу.

Інакше й надалі іронізуватимемо над собою словами В. Самійленка:

Кожна піч українська — Фортеця міцна,
Там на чатах лежать патріоти.

Інакше й надалі висмоктуватимемо, виснажуватимемо себе констатаціями та розмовами, нагадуючи вітряки, які вічно махають крилами, але ніколи не можуть злетіти.

Поважне зібрання!

Нинішню сесію вирізнятиме й кількість запропонованих до розгляду на ній законопроектів — майже 900. Тобто більш як 20 на пленарний день. Близько третини з них припадає на два комітети — з питань фінансів та банківської діяльності і з питань економічної політики, управління народним господарством, власності та інвестицій.

Зважаючи на такий масив, нам потрібно разом з Кабінетом Міністрів виокремити системні та базові законопроекти, забезпечити їх підготовку, узгодження, проходження через парламент на всіх етапах — аж до підписання Президентом України — у режимі «зеленої вулиці».

Цього вимагає й та обставина, що 28 законів, прийнятих на третій сесії, або кожен десятий, заветовано главою держави.

Президент, Верховна Рада і Кабінет Міністрів мають співпрацювати, для чого у нас є усі підстави, а не конкурувати, не диктувати один одному умови, а послідовно діяти у «коридорі» своїх повноважень.

Разом з тим належить продовжити спільну роботу над напрацюванням законодавчої бази з урахуванням перспективних планів та завдань розвитку країни. Вочевидь найближчим часом слід очікувати серйозних викликів з боку міжнародного права. Зокрема, у зв'язку з перебуванням українського збройного контингенту в Іраку та участю — на рівні міжнаціонального тимчасового правління — у його відбудові.

Водночас вкрай необхідно відійти від хибної практики писати закони під себе чи максимально видавлювати під своїм кутом зору із наявного шляхом внесення нескінченних змін та доповнень до чинного законодавства. Треба зупинити цю сверблячку з «підлатуванням» законів.

Не можна не помічати й зростаючих спроб забезпечувати таким чином правове прикриття тих чи інших оборудок.

Такі звички, таку психологію, таке бачення ролі та призначення парламенту слід відкинути рішуче і безповоротно.

Наважуся порушити питання щодо доцільності наділення Погоджувальної ради певними повноваженнями, скажімо, за зразком колишньої Президії, для «розвантаження» Верховної Ради, а також відносно збільшення кількості консультативно-допоміжного персоналу для кожного народного депутата.

На моє переконання, наявність сьогодні у парламенті двох майже врівноважених сил має величезне стабілізуюче значення. Така рівновага — це основа для стабільності в країні, збалансованих, компромісних, а не нав'язуваних рішень, недопущення крену у той чи інший бік.

Щоб з максимальною віддачею використати таку, свого роду унікальну для наших реалій можливість, треба відмовитися від антагонізму у стосунках. Бо за умов антагонізму, можливо, простіше заробляти політичний капітал, але за умов толерантності легше досягти порозуміння.

Адже долають розбіжності між собою держави, яких розводять на різні позиції проблеми сучасності. На наших очах відбувається «зшиття» Європи. А ми тим більше приречені на подолання протистояння і конфронтації всередині своєї власної країни.

Проводити таку лінію спроможні лише особистості. Давайте продемонструємо, що ми є такими.

Для цього парламентська більшість має сповна усвідомити своє призначення і не намагатися задовольнити усіх, бути зручною для усіх. Інакше не уникнути ризику не задовольнити нікого і не бути сильними ні в чому.

Переконаний, керівники фракцій і груп більшості не можуть, не повинні і не будуть працювати за викликом.

Натомість опозиція не повинна жити лише підозрами і перманентною, виснажливою для країни та самих політиків боротьбою. Треба ризикнути і більше працювати на атмосферу державної довіри та злагоди.

Кажуть, що політика — це прекрасна гра. І що її актори за лаштунками сцени зустрічаються як найкращі друзі. Давайте робитимемо це і безпосередньо у Верховній Раді. Давайте нарощувати взаємодію з урядом.

У свою чергу дуже розраховую на вашу, шановні колеги, консолідовану підтримку своїх дій, які спрямовані виключно і тільки на те, щоб парламент був парламентом. Щоб ми не стільки боролися за право бути ним, а стали ним. Щоб Верховна Рада України цілком відповідала своєму високому покликанню і призначенню.

Сьогодні у нас є усі підстави для реалізації вищою мірою благородної національної ідеї, нашого національного обов'язку, сформованого Михайлом Грушевським: «Обставини так сложились, що великі завдання і досягнення стали для нас можливі, що ми можемо творити не тільки свобідну й незалежну Україну, а й УКРАЇНУ ВЕЛИКУ».

Вітаю усіх вас з початком роботи IV сесії Верховної Ради України.

Капітал, який ніколи не зношується

СВЯТО

З-поміж дев'яти мільйонів учнів і студентів, які 1 вересня приступили до занять, є і вони — першокурсники Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка. 380 юнаків і дівчат в одному з найпрестижніших навчальних закладів країни протягом кількох років студіюватимуть науки, щоб стати спеціалістами міжнародного рівня з права, економічних відносин, бізнесу, інформації.

Відкриваючи урочистості, директор Інституту академік Леонід Губерський щиро привітав присутніх з Днем знань, побажав першокурсникам наполегливо вчитися, щоб з часом у нашій країні та за кордоном піднімати рейтинг держави, захищати її інтереси.

Серед почесних гостей, які зголосилися виступити на святі, було чимало поважних і відомих людей. І це можна зрозуміти, бо йдеться про навчальний заклад, випускники якого представляють і представлятимуть молоду незалежну державу на всіх континентах. З травня 1995 року інститут визначено головним навчальним закладом з підготовки фахівців у сфері зовнішньої діяльності країни. Тож, виступаючи, зокрема, народний депутат, голова Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин, колишній випускник вузу Геннадій Удовенко, перший заступник голови Бюджетного комітету ВР України Людмила Супрун, народний депутат, представник Президента України у Верховній Раді, завідувач кафедри цього інституту Олександр Задорожній та інші щиро вітали першокурсників із Днем знань та зичили гідно нести звання студента провідного навчального закладу країни.

Володимир ПІДВИСОЦЬКИЙ.

На знімках: академік Леонід Губерський з подарованою інституту Міністром закордонних справ України Анатолієм Зленком книгою «Дипломатія і політика»; в актовому залі під час урочистостей.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Народжений знову

Поновив роботу Врадіївський маслозавод, що на Миколаївщині. Фірма «Лігурія», яка стала повноправним господарем на підприємстві, має намір не тільки відновити попередні обсяги виробництва, а й перевищити їх. Щодня на завод надходить близько десяти тонн молока для виробництва вершкового масла. Перші покупці Врадіївського масла відзначають його високу смакову якість та помірну ціну.

Олена ІВАШКО.

Миколаївська область.

ЗНАХІДКИ

Стара, але незнайома фортеця

У Національному історико-архітектурному заповіднику «Кам'янець» тривають реставраційні роботи на кошти, виділені урядом України. Незнаним досі «боком» повернулася до реставраторів пам'ятка світового значення Стара фортеця. Там виявлено підземний хід до Комендантської вежі, а під час розчистки підземель Білої вежі знайдено рештки невідомих стін. План фортеці, накреслений у XVIII столітті відомим дослідником Кам'янця Томашевичем, вказав у першому випадку на будинок коменданта, і «підземка», можливо була прокладена до нього, а стосовно Білої, то великий корпус хоч і був позначений на схемі, але для чого він слугував, з'ясовувати доведеться тепер. І ця робота веститиметься ніби між іншим, адже з виділених для оновлення пам'ятки 900 тисяч гривень гроші насамперед буде використано на облаштування всіх комунальних зручностей.

Віра ШПИЛЬОВА.

Хмельницька область.

Газовики показали клас

Село Новостав Шумського району стало 500-м населеним пунктом Тернопільщини, до якого підведено газову трубу. Голубе паливо отримало і сусіднє село Шумбар. Під час їх газифікації проводився конкурс серед газовиків, організований об'єднанням «Тернопільгаз». Учасники конкурсу показали справжній клас роботи, газифікувавши протягом трьох днів понад сто осель. Кращими визнано бригади з Кременця, Збаража, Шумська.

Темпи газифікації Тернопільщини наростають. До кінця року кілька районів області буде повністю газифіковано.

Марта ЛІТИНСЬКА.

Тернопільська область.

НАМІРИ

Буде об'їздна

Сьогодні Чернівці — чи не єдине в Україні місто без об'їзної дороги. Але вантажопотік через Тереблецьку митницю зростає з кожним днем. Машини годинами пробираються через затори, а шкідливі викиди створюють загрозу життю людей.

Торік завдяки співпраці обласної та міської влад вирішено у короткий час побудувати сучасну об'їзну. Нині на відтинку Магала—Чернівці сконцентровано потужну техніку, повним ходом ідуть роботи зі спорудження сучасного автобану через річку Прут. За даними заступника начальника держслужби автомобільних доріг області Олександра Левченка, загальна вартість робіт перевищує 75 мільйонів гривень. Головною спорудою стане третій міст через Прут довжиною 340 метрів.

Найбільша проблема — фінансова: єдиним джерелом надходжень є державний бюджет. Інша — побутові негаразди будівельників. Однак керівництво обіцяє, якщо не буде перебоїв з коштами, у графік вкладуться.

Фото автора.

Сергій СУЛИМА.

ВІСТІ З РЕГІОНА

Пам'ятник вогнеборцям

Величний горельєф на честь героїв-пожежників урочисто відкрито в Євпаторії. МНС України, у структурі якого нині перебуває мобільна пожежна служба, за пожертви кримчан і кошти спонсорів незабаром відкриє пам'ятники вогнеборцям і в Керчі та Феодосії. У рамках акції «Герой — рятувальник року», мета якої — віддати належне самовідданості пожежників, є й інші пам'ятні заходи вшанування вогнеборців, які лише цього року винесли з вогню і врятували життя понад сотні кримчан, зокрема семи малюкам.

Вокзал без преси і аптек

Днями на Сімферопольському залізничному вокзалі проводилася масова «зачистка» торговельних точок. Прибрали навіть аптеки і кіоски «Кримсоюздруку», поставлені тут 80 років тому. Тисячі туристів позбавлено можливості придбати пресу, сувеніри, харчі і ліки. Коментарів від адміністрації вокзалу журналісти так і не отримали. Господарі кіосків, шоковані брутальною (без попередження, з виламуванням дверей і дахів) ліквідацією, звернулися до послуг адвокатів.

Покращав дім, де починається життя

Троє хлопчиків народилися у день урочистого відкриття оновленого пологового відділення в Сакській центральній районній лікарні, де ще 30 жінок готуються стати мамами.

Оновлене за півмільйона бюджетних і спонсорських гривень приміщення, яке не бачило ремонту понад чверть віку, забезпечили цілодобовою гарячою водою, зручними меблями, централізованою подачею кисню в усі палати і пологову залу, новими світлоопромінювачами для породіль і інкубаторами для немовлят, а також новозбудованим спеціальним боксом для необстежених і ВІЛ-інфікованих жінок з окремими прийомними покоями і пологовою залою. Завдяки залученню гуманітарної допомоги новосели отримали спектрофотометр — комп'ютерний аналізатор, який дає змогу отримати всі необхідні біохімічні показники, іншу найсучаснішу апаратуру та ще десять функціональних ліжок.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

«Такої зарплати я не отримував і не отримую»

РЕЗОНАНС

До дзвінків з приводу публікацій у «ГУ» ми звикли: хтось їх схвалює, хтось лає. Телефонують зазвичай по «гарячих слідах», тобто відразу після виходу чергового номера газети і прочитання там написаного. А тут раптом дзвінок через... рік і три місяці, в архіві довелося відшукувати потрібний номер газети. Ще 14 травня 2002 року під рубрикою «В номер» ми опублікували на перший сторінці «ГУ» інформацію про те, що наглядова рада КБ «Морський транспортний банк» прийняла рішення призначити щомісячну стипендію-зарплату в розмірі три тисячі гривень головному агрономові Котовського райсільгоспуправління Василю Думбраві. Банкіри при цьому керувалися тим, що на селі, мовляв, надто велика плинність кадрів фахівців, нерідко — через низьку зарплату, а отака стипендія сприятиме іміджу фахівців АПК, адже, могло бути, ще якісь банки чи інші структури почали б наслідувати приклад «Морського...».

А оце саме зателефонував В. Думбрава. Щоб сказати:

— Такої зарплати я не отримував і не отримую. Зате кепкувань з боку колег-фахівців, керівників і спеціалістів сільгосппідприємств задосить. Вимагаєш там щось, а тобі, бува, у відповідь: «То зроби сам. У тебе зарплата набагато більша, ніж у будь-кого з фахівців АПК у всій країні...».

Далі Василь Якович пояснив: таке рішення наглядової ради банку справді було, відповідні суми грошей торік перекажували на рахунок їхнього райсільгоспуправління; нинішнього року перерахування припинено. Він, Думбрава, одразу від персональної стипендії з етичних міркувань відмовився. Отримував і нині отримує зарплату, що належить йому як головному агрономові за штатним розкладом посадовців управління. І дорікати йому, що він привілейований в оплаті праці, жодних підстав немає.

Отака дещо химерна історія. Банкіри, приймаючи вищезгадане рішення, начебто переслідували благородну мету, а вийшов казус. Бо не запитали самого Василя Думбраву, чи захоче він вирізнятися серед колег-фахівців районної ланки незрівнянно вищою ніж у них зарплатою. З'ясувалося: не захотів. А чутки про оту зарплату побутують. Отож виконуємо прохання Василя Яковича про їх спростування. Не заздріть, не дорікайте, люди добрі, В. Думбраві — він працює за однаковими з усіма своїми колегами умов.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеська область.

ЗНАЙ НАШИХ!

Іван та його БІЛи

Лише 120 робочих днів знадобилося умільцю з Корнина Рівненської області Іванові Білицькому, щоб власноруч виготовити унікальний лімузин-джип, аналогів якому немає у світі.

Про що мріяв Білицький

Як затятий автомобіліст Іван Білицький мріяв про класне авто. Не про якийсь старезний «корч», а про машину сучасну, надійну, швидкісну до того ж економічну, при цьому простору і комфортабельну. Та ще й таку, щоб ніхто не зміг би її украсти (проблема для Рівненщини надто актуальна).

Дехто з таких само затятих автомобілістів міг би побитися об заклад, що Іванова мрія — химера, бо поки що такого авто немає. Але не радив би поспішати, бо, як з'ясувалося, така машина все-таки є, але в єдиному ексклюзивному варіанті. І не де-небудь, а у селі Корчині, що в Рівненської області. Це диво техніки називається БІЛ-2002. І автором його є місцевий житель Іван Білицький.

Машини він любив, скільки себе пам'ятає. Чи не тому свого часу подався на заробітки саме до Тольятті, на ВАЗ. Не так бажання заробити великі гроші підказало цю адресу, хотів побачити на власні очі, як народжуються «Лади» і «Жигулі» (хто тоді мріяв про щось краще?).

Відвертість за відвертість

Іван починав слюсарем авторемонтного цеху. Метикуватий від природи, він швидко опановував знання, що хоч якось стосувалися машин. А що був серйозний, дисциплінований, кмітливий, не по літах самостійний, то сподобався директору металургійного виробництва, якому потрібен був водій.

— Водієм підеш до мене? — запитав у Івана директор.

— Не піду!

— Оце раз! — не розсердився — здивувався той. — Ти ж у зарплаті виграєш! І не будеш по вісім годин біля верстата стовбичити. То що, по руках?

— Не хочу я. Велике щастя — п'яне начальство по ночах додому розвозити. Ви вже знайдіть собі когось іншого, а я автомехаником буду. І знову директор не розсердився — засміявся. Схоже, сподобався йому хлопець з України своєю відвертістю. А потім каже:

— Я тебе не силую. Але знай: послухаєш мене — зроблю так, що ціни тобі не буде.

— А це як?

— А так: дам можливість пройти по всіх цехах автомобільного виробництва, щоб усе вивчив, усе розумів і усе вмів. Ось так переконав директор Івана Білицького. Та й керівник був порядний і п'яним водій його не бачив.

Ходіння по досвід

Слова директор дотримав: після авторемонтного Іван пішов у штампувальне виробництво, далі — у ковальське, алюмінієве, ливарне, працював у металургійному, моторному і випробному цехах, на конвеєрі, в діагностичному центрі й навіть конструкторському бюро. На всю науку пішло чотирнадцять років.

— Якби тоді хтось витрусив у мішок всі болти і дрібні деталі від «Жигулів», — каже Іван Юхимович, — я із зав'язаними очима на дотик розпізнав би їх. Додому Іван повернувся (захворів батько) вже на власних заробленних «Жигулях». Але то був не той автомобіль, про який він мріяв. А мріяв він про велике сімейне авто, яке слухалося б його, не боялося бездоріжжя, було невибагливим і надійним. Отож він без найменшого жалю продав свої «Жигулі», а за виручені гроші зробив собі в 1987 році таку машину. Зробив у прямому розумінні цього слова, бо заводський у нього був тільки двигун, все решта — його робота. Хоча, як каже Іван Юхимович, у заводських умовах він і двигун зумів би виготовити. БІЛ-88 (назва за першими трьома літерами прізвища автора) була завдовжки 5,35 метра, завширшки 1,8 метра і стільки само заввишки. Перший БІЛ уже набігав 350 тисяч кілометрів і приміряв третій двигун.

Заява на сімейній раді

Якось Іван Юхимович заявив на сімейній раді, що береться за нове авто. Воно має бути ще більше, комфортніше, краще, ніж БІЛ-88. І засукав рукави. На його виготовлення пішло 120 робочих днів, бо він паралельно ще й заробляв для сім'ї. Другий БІЛ (а це лімузин і джип в одній машині) вдався на славу. Його довжина — 6,5, ширина — 2,2, висота — 1,8 метра. Тут є холодильник, вмонтовані відеодвійка «Оріон», стереосистема, кондиціонер. Тобто водій і шестеро пасажирів мають суперкомфортні умови. А взагалі за потреби цей симпатичний монстр вагою 2,8 тонни, з кузовом з 2-міліметрової листової сталі і ще міцнішим — 3-міліметровим днищем, запросто бере 18 чоловік. Трилітровий мерседесівський турбодизель жене це розкішне авто зі швидкістю 150 кілометрів на годину, а 220-літровий бак дає змогу Білицьким здійснювати далекі подорожі.

Нова мрія Івана-«реаніматі»

Щоб зареєструвати своє авто, Івану Юхимовичу довелося тричі їздити до Києва, перш ніж Науково-дослідний центр безпеки дорожнього руху МВС України дав на це дозвіл. Бо столичні чиновники ніяк не йняли віри, що це не якийсь перероблений американський лімузин, а шикарна на сім місць повноприводна саморобка. Врешті-решт після комп'ютерної діагностики ходових якостей машини вони таки дали дозвіл на її реєстрацію. Але без права продажу, здогадуючись, що знайдеться чимало охочих придбати цей бездоганно виконаний ексклюзив ручної роботи, якому воістину немає ціни. І то таки правда. Був уже випадок, коли широкоплечі хлопці з короткими стрижками обігнали якось БІЛ-2002 на своєму БМВ і, роздивившись його ближче, запропонували за нього 40 тисяч американських доларів і своє авто на додачу.

Іван-«реаніматі» (а тільки так називають Івана Білицького між собою автомобілісти) заробляє на хліб ремонтом машин. Він береться зазвичай за безнадійно розбиті. І якщо вже береться, то неодмінно повертає їх до життя.

А про що тепер мріє наш герой? Про нове авто:

— Якщо тільки будуть гроші, зроблю третього БІЛа. Він буде найкращий. Я це знаю.

Володимир КОМАРОВСЬКИЙ.

ФОТОФАКТ

Десять автобусів «Школярик», виготовлених на Стрійському АТ «Стрій-Авто», отримали учні Львівщини в рамках програми «Шкільний автобус».

На знімку: автобуси «Школярик».

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

ТОЧКА ЗОРУ

Житниця Європи

Продовольча цінова криза у розпалі цього літа, схоже, поставила під сумнів прописну істину про те, що Україна — хлібна держава. Почали казати, ніби наша земля не така вже й родюча, як здається. Наполягаю: родюча, без перебільшень.

Згадайте, кволі спроби в Європі, Канаді, Бразилії, Єгипті підірвати авторитет українського експортного зерна легко спростовували дипломатичні служби та Міністерство агрополітики. Конкуренти наших вітчизняних зернотрейдерів визнають: афоризм «Україна — житниця Європи» — не літературний термін, а визнання наших досягнень у минулому, про що свідчить документ, датований 1888 роком, з архіву Міжнародної зернової асоціації GAFTA у Лондоні.

Не важко переконатися, що переважна більшість тодішніх міжнародних контрактів із торгівлі зерном походили з Чорноморсько-Дунайського басейну. Звідти, де майже цілковито домінувала Україна. Мало того. Відомий канадський учений Степан Симко переконливо довів, що генетичний матеріал найкращих канадських сортів пшениці має українське коріння, так само, як і технологія їх вирощування. Отже, географічне розташування, сприятливі кліматичні умови, високі властивості чорноземів і низька собівартість виробництва зерна — незаперечні аргументи на користь прописної істини, що Україну по праву вважають країною хлібною.

За останні роки з ініціативи Президента країни зроблено

вагомий крок до посилення приватної ініціативи. Закладено підмурівок нової інфраструктури аграрного ринку, суб'єкти якого відмежовувалися від активної «опіки» з боку держави. Це стимулювало появу на ринку великої кількості приватних структур і активізації здорової конкуренції. Так, на початку 2002 року більш як 92 відсотки виробництва, переробки і реалізації сільгосппродукції перебувало у приватному секторі. У виробництві зерна — навіть більше. І такий розвиток подій — лише перший крок у формуванні потужного зернового виробництва. Навіть без серйозних іноземних інвестицій торік національний приватний капітал забезпечив необхідні фінансові надходження, прискорюючи розвиток цього перспективного напряму у рослинництві. (**Див. діаграму**).

З наведеної діаграми бачимо, що державна програма «Зерно України 2000—2004 років», яка передбачала нарощування виробництва зерна до 40 мільйонів тонн у 2004 році, реалізовується коштом приватних структур, а не держави. Ці капіталовкладення розподіляються таким чином: на поповнення обігових коштів — 2/3 інвестицій, решта — на створення сучасної інфраструктури (елеватори, портові споруди, млини тощо).

Реалізувати продукції можна стільки, скільки можна спожити. Але, на жаль, ми повинні зважати на темпи зростання життєвого рівня населення. Адже обсяги споживання хлібобулочних виробів і використання зерна для збільшення виробництва продукції тваринництва ще не встигають за зростанням виробництва зерна. Експорт продукції тваринництва, яка зав'язана на збіжжі, також залишає бажати кращого. Через те єдино реальним засобом, здатним забезпечити високі темпи розвитку сільськогосподарського виробнитцва, є експорт зерна.

Звичайно, якщо його експортувати дають змогу економічні результати. Погляньмо, чи мала змогу експортувати зерно Україна за підсумками сільськогосподарського сезону 2001—2002 років. Статистика валового виробництва зерна та його використання на внутрішньому ринку свідчить: не враховуючи експорт, перехідні залишки зерна становили 25,1 мільйона тонн. Інакше кажучи, відповідали середньорічному внутрішньому споживанню за останні десять років(!) У наших європейських сусідів державні резерви не перевищують 15 відсотків середньорічного внутрішнього споживання зерна, а в переважній більшості країн — 10 відсотків. Отже, ані бюджетних коштів викупити це зерно країна не мала (адже разом з покриттям витрат на перевалювання, транспортування та зберігання зерна набігало близько 20 мільярдів гривень), ані потреби викуповувати не було, бо не існувало загрози продовольчій безпеці. Оптимальні обсяги експорту зерна 2001—2002 маркетингового року мали становити не менш як 15 мільйонів тонн, тому експортувати його було виправдано і доречно. Адже за мізерного попиту на зерно і високої його пропозиції у серпні-вересні, розрахунки сільгоспвиробників за проведення сільгоспробіт, оренду землі, узяті кредити могли принести близько 3 мільярдів гривень лише прямих збитків.

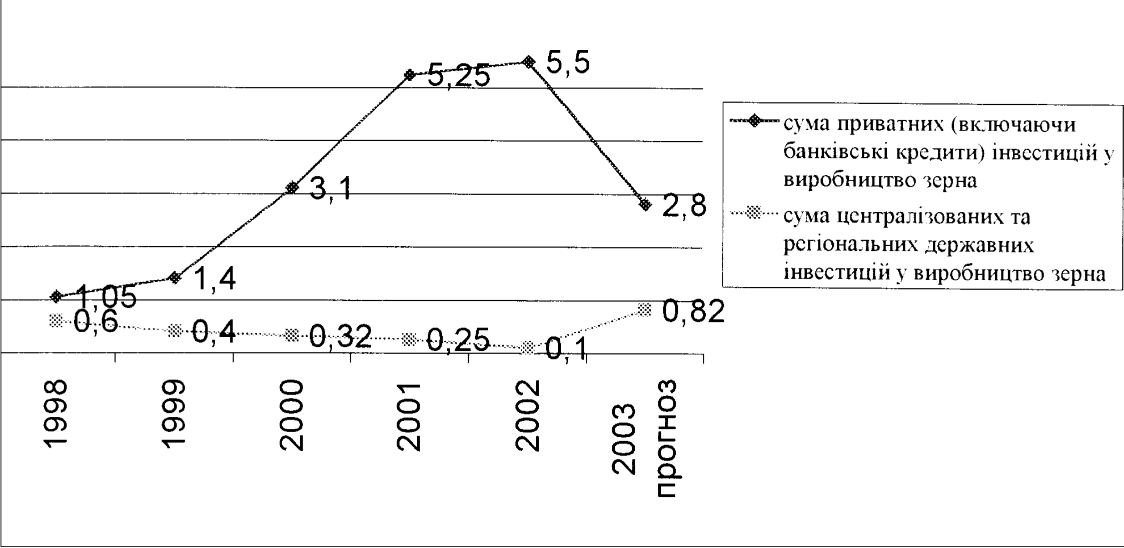
Експортери виконали свою місію з честю. Головною подією маркетингового року стало переміщення ціноутворюючого регіону з берегів Мексиканської затоки до Чорноморсько-Дунайського басейну. Саме тут експортерами України, Росії, Казахстану, Молдови, Румунії та Болгарії продано більш як чверть світового обсягу зерна — понад 20 мільйонів тонн. Ціни українських експортерів були вищі за ціни конкурентів принаймні на 10 відсотків завдяки прямим поставкам до країн ЄС, Єгипту та Бразилії. Прикро одне: країна втрачала близько 15 відсотків надходжень від експорту через надміру високі маркетингові витрати на українських теренах (за транспортування і перевалювання вантажів, ветеринарну експертизу та карантинні посвідчення тощо). В Україні вартість цих послуг сягає 30 відсотків вартості зерна, в країнах ЄС — удвічі менше, у США — утричі. Це — результат монопольного становища транспортників, власників портів, державних служб, що посвідчують вантажі. Торік товаровиробники на цьому втратили 1,2 мільярда гривень. Але навіть попри це, я впевнений, слід і надалі нарощувати темпи експорту зерна на світовий ринок. За внутрішнього його споживання у кількостях, достатніх для задоволення потреб населення і виробництва продукції тваринництва, ми завжди матимемо надлишок, який принесе в державну казну не менше одного мільярда доларів США експортних надходжень.

Досвід останніх років засвідчив: враховуючи істотний вплив світової кон'юнктури на внутрішнє ціноутворення, майбутню привабливість зерна, треба більше уваги приділяти моніторингу світового виробництва і торгівлі зерном. А водночас активніше розбудовувати і вдосконалювати ринкову інфраструктуру власного зернового ринку. Причому це завдання неможливо розв'язати без тісної співпраці всіх гілок влади з професійними та громадськими організаціями, які представляють інтереси усіх суб'єктів аграрного ринку.

На привабливість українського зернового ринку працює чимало чинників, зокрема програми з управління комерційними ризиками. Вони передбачають страхування врожаю від непередбачуваних втрат. Ми повинні нарешті досконало опанувати механізм ф'ючерсної торгівлі, який дає змогу виробникові запобігти ціновим ризикам. Наявність у виробника страхового полісу, за яким буде відшкодовано збитки від втрат очікуваного врожаю, та ф'ючерсного контракту, що гарантує ціну на майбутню продукцію, — запорука отримання кредитів на вигідних умовах. А важливим елементом спрощення системи кредитування виробництва зерна і торгівлі є запровадження простих і подвійних складських свідоцтв на цю продукцію. Вони дають змогу налагодити сучасну комп'ютеризовану систему обліку. А що залишається державі? Передусім вона виконує функції утримувача державного резерву обсягом до 10 відсотків середньорічного споживання. Він може бути використаний для інтервенції в разі різких цінових коливань, прогнозованих на ф'ючерсному ринку. Держава має вдосконалювати систему заставної закупівлі зерна, щоб запобігти таким коливанням у майбутньому. Формувати держрезерв розумно у період мінімальних цін на зерно, вилучаючи його з ринку. Я вірю, що так і буде, бо ніколи не сумнівався: ми — хлібна країна.

Леонід КОЗАЧЕНКО,
президент Української аграрної конфедерації.

Джерела фінансування виробництва зерна в Україні у 1998—2003 рр.

ТЕОРЕМА БУТТЯ

На дні

О шостій годині ранку в одному з дворів по вулиці Васильківській двірник знайшов труп чоловіка.

Мешканці будинку відразу впізнали бідолаху. Це був місцевий не зовсім звичайний бездомний. На відміну від більшості «побратимів», він мав квартиру. Мало того, ще два роки тому вів цілком нормальний спосіб життя і нічим не відрізнявся від інших людей. Фатальним для нього стало розлучення з дружиною. Відтоді 55-літній дивак перестав ночувати вдома. Він тікав від самітності на вулицю і шукав там розраду. На їжу заробляв збиранням порожніх пляшок і макулатури. Зволівши домашньому затишку життя просто неба, самотній бродяга уподобав місце для нічлігу. Це був клаптик простору під навісом у сусідньому будинку, біля дверей сміттєпроводу. Щоб потрапити до «теплого» місця, потрібно було здолати вниз кілька сходинок, що він і робив щодня.

Час від часу, коротаючи місячні ночі, він спілкувався зі своєю новою «подругою» — пляшкою горілки. Ось і того фатального вечора маленька висохла людина, більше схожа на тінь, випивала наприкінці «робочого дня». А вранці наступного дня її тіло з розбитою головою знайшли на дні нічліжки. Найімовірніше, нещасний сидів на парапеті свого «житла» і втратив рівновагу. Провалившись в отвір сходової клітки, він упав на кам'яну підлогу і помер від черепно-мозкової травми.

Коли йдуть із життя такі, як ця людина, майже ніхто не задумується над тим, скільки їх насправді і чому вони стали такими. Але ж за знеособленою маскою душі, що розпадається, ховається хвора і, зазвичай, нещасна людина, що потребує простого людського співчуття.

Столична влада нещодавно вирішила подбати про незаможні категорії громадян, зокрема про бомжів і бродяг. Цією проблемою опікується столичне управління соціального захисту населення. За ініціативою Олександра Омельченка Київському центру соціальної адаптації людей похилого віку, інвалідів і осіб без постійного місця проживання буде виділено спеціальне приміщення. Жебракам нададуть матеріальну, психологічну, соціальну і медичну допомогу.

Також їм допомагатимуть із працевлаштуванням, за потреби визначать групу інвалідності, влаштують до будинку-інтернату. Можливо, ці заходи започаткують викоренення таких явищ, як жебрацтво і бродяжництво. Тоді зменшиться і кількість злочинів...

За останніми даними, за сім місяців поточного року до приймачів-розподільників було доставлено 2260 осіб, що займаються бродяжництвом. Із них 22 перебувають у розшуку за вчинені злочини. 15 із них ухиляються від адміністративного нагляду. Загалом у приймачі-розподільнику встановлено 130 фактів скоєння злочинів бродягами. Переважно —крадіжок державного й особистого майна. Навмисних убивств і фактів зґвалтування не зафіксовано.

До центру соціальної адаптації було направлено 155 осіб. Із них — 8 жінок. Направлено на працевлаштування 2000 осіб. Психічно хворих серед затриманих виявлено не було. Більшість бомжів і бродяг цілком задоволені своїм життям. Із 357 затриманих, котрим було надано допомогу, багато хто повернувся на вулиці міста.

У більшості тих, хто займається бродяжництвом, є спеціальність. 113 із них затримано після звільнення з місць позбавлення волі. Багато «кочівників» захоплюються спиртними напоями, 42 —хронічні алкоголіки, 34 — хворі на туберкульоз та інші недуги.

Крім доморослих бомжів і бродяг, більш як 200 — громадяни СНД. Заблукали до нас у «гості» 685 осіб із 36 країн, зокрема з Китаю, Індії, Пакистану, Ірану, Лівану...

Марина КОТЕНКО,
(ЦГЗ ГУМВС України в м. Києві).

▼

ХТО Є ХТО

Володимир РИБАК:
«Навряд чи скажу собі «стоп»

Із досьє «ГУ»

*РИБАК **Володимир Васильович.** Народний депутат України третього і четвертого скликань, постійний представник Кабінету Міністрів України в Верховній Раді. Народився 1946 року в Донецьку. За радянських часів працював на інженерних посадах у будівництві, секретарем райкому КПУ, головою райради і райвиконкому в Донецьку. У 1992—1998-му — голова Донецької міськради, виконкому. Голова політвиконкому Партії регіонів. Повний кавалер ордена «За заслуги», доктор економічних наук, професор. Одружений, має сина, доньку, онуку.*

— Ви народилися в простій пролетарській сім'ї. Напевно, важко було прокладати собі шлях?

— Так, досі на пальцях рубці від сокири... У батька було чотири класи освіти, а в матері — два. Вони родом з Житомирщини і Черкащини. Батько приїхав на Донбас після війни, влаштувався працювати на шахту, побудував на околиці Донецька халупу з глиняною підлогою. Ось там я й народився. З дитинства бачив себе будівельником. Але батько мріяв, щоб я став музикантом: купив мені баян, і я, ще будучи школярем, грав на весіллях. Після того, як я закінчив вісім класів, батько відвів мене до культосвітнього училища, але за три дні до іспитів я забрав документи і відніс до будівельного технікуму.

І вагони розвантажував, і на будовах підробляв. Після армії купив «Запорожця». Але батько сказав: «Став, де хочеш, але щоб додому на ньому не приїжджав. Посвариш мене з усіма сусідами». І я років два—три залишав машину біля гастроному і йшов далі пішки.

— А яким шляхом пішли ваші діти?

— Моїм. Сину Олександру 34 роки, теж пройшов технікум, вечірнє навчання, нині працює в Донецьку директором підприємства. Недавно його обрали депутатом Донецької міськради. Але коли я був міським головою Донецька, не дозволяв сину балотуватися. Дочці Наталі 27 років, вона закінчила Донецький університет, працює в банку, хоче організувати свою справу й бути фінансово незалежною людиною. Запрошую дітей до Києва — не хочуть. Онучці Каті 12 років, її, можна сказати, виростили ми з дружиною, навіть називаємо не онукою, а донькою.

— Скільки років ви з дружиною разом?

— Уже тридцять шість. Познайомилися, коли навчалися в технікумі. Вона провела мене до армії, а коли приїхала до мене в Калузьку область, я підійшов до старшини й кажу: «Дай звільнення, одружитися хочу». Але він не дозволив, і я пішов у «самоволку». В ЗАГСі кажу: «Одружимося, якщо мене на гауптвахту не заберуть». Мені тоді залишалося служити ще трохи більше року. Розписалися, зайшли додому до командира, він і домовився, щоб мене на добу відпустили. Я переодягся в його спортивний костюм, і ввечері відзначили весілля. А на ранок я повернувся до частини.

— У парламенті після Донецьких міськради і виконкому працювати легше чи складніше?

— У 1998-му я був наївним. Здавалося, якщо «вибив» у Києві мільйон для Донецька — значить, молодець. Верховна Рада — дуже складний механізм. Якщо колишні господарські керівники починають у парламенті все критикувати, я кажу: «Друзі мої, не подобається — змінюйте!». Робота народного депутата полягає в тому, щоб удосконалювати закони, зокрема, й стосовно місцевого самоврядування. Щоб керівники не їхали до Києва щось просити зі шматком сала і пляшкою горілки.

— Як відпочиваєте від політики?

— Зазвичай, беру у відпустку п'ять—шість детективів, колись захоплювався історичними мемуарами.

— А самого на мемуари ще не тягне?

— Торік видав книгу «Записки при світлі совісті». Нині вже готові триста сторінок наступної книги — філософсько-економічні міркування про те, що нам удалося зробити, а що ні протягом останніх дванадцяти років. А відштовхнувся в ній від Біблії.

— Ви віруюча людина?

— За час роботи в Донецькому міськвиконкомі я організував будівництво майже 40 храмів, але перехреститися сам ніяк не міг. Довго стримувало те, що був секретарем компартії. Але коли мені, секретареві райкому, священики приносили списки комсомольців, котрі похрестили своїх дітей, я ті списки викидав. І своїх дітей похрестив. А два роки тому в храмі в Москві вперше перехрестився. Тепер ходжу до церкви раз на рік — на Великдень. Але на всі великі релігійні свята збираємося родиною.

— Ви коли-небудь скажете собі «стоп»?

— Навряд. Мені поняття «пенсія» не загрожує. Я дуже рухлива людина. Постійні зустрічі, справи, дзвінки... Це моя стихія. В Донецькому міськвиконкомі у мене було дванадцять телефонів. Якщо мене зараз посадити в кабінет з одним телефоном, у мене почнеться нудьга.

Інтерв'ю взяла Юліана ШЕВЧУК.

На знімку: Володимир Рибак з онукою Катрусею.

Фото з особистого архіву депутата.

Освіта і наука: зміни в законодавстві необхідні!

У вчорашньому номері газети надруковано роздуми голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти ***Станіслава НІКОЛАЄНКА*** *про реформування освіти. Сьогодні народний депутат розмірковує про проблеми практичного втілення законодавства в галузі наукової та науково-технічної діяльності.*

Практика застосування законодавства в галузі науки і науково-технічної діяльності в Україні свідчить про наявність великих резервів для його вдосконалення. До найважливіших конституційних обов'язків держави належить сприяння розвитку науки, встановленню наукових зв'язків із світовим співтовариством.

Стаття 34 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» визначає, що держава спрямовує на розвиток науки не менш як 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту. Проте реальність свідчить, що фактично за роки незалежності ця норма ніколи не витримувалася. Так частка фінансування науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт у валовому внутрішньому продукті становила у 2000 році 1,2 відсотка, у 2001-му — 1,19, у 2002-му — 1,18. До того ж у 2002 році бюджетне фінансування становило 754 млн. гривень, а фінансування іноземних замовників — 683 млн. гривень. Така «підтримка» наукової діяльності призводить до подальшого згортання досліджень, втрати позиції національної науки у світовому науковому співтоваристві, серйозного відставання України в науково-технічному та економічному розвитку. Адже виділених державних коштів ледь-ледь вистачає на зарплату науковцям та оплату комунальних послуг наукових установ.

Чому був встановлений мінімальний показник державного фінансування науково-технічної діяльності в розмірі 1,7 відсотка ВВП? У 90-ті роки XX століття щороку на науку в світі витрачалося майже 450 млрд. доларів, водночас світовий валовий продукт становив приблизно 27 трлн. доларів. Співвідношення цих показників, аналіз становища у провідних західних країнах показують, що така сума є більш-менш оптимальною, здатною забезпечити науково-технічний процес у країні, її сталий розвиток. Тому нагальним завданням на найближчі роки для уряду та Верховної Ради України є пріоритетне фінансування науково-технічної діяльності.

На нашу думку, необхідно підготувати законодавчі зміни до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», які в нових ринкових умовах регулювали б відносини між суб'єктами наукової діяльності, органами влади та споживачами науково-технічної продукції. Потрібен новий порядок стимулювання науково-технічних розробок та інноваційної діяльності, зокрема інвестування технічного переоснащення виробництва і за рахунок бюджету, і за кошти підприємств. На часі створення такого протекціоністського механізму оподаткування наукових установ, який дав би змогу використовувати зароблені кошти на розвиток наукових досліджень і матеріальної бази, придбання обладнання, літератури, підготовку кадрів.

Слід зазначити, що чинне законодавство залишає поза увагою галузеву специфіку наукових установ, зокрема утримання високоенергоємних наукових об'єктів спільного користування, необхідної соціальної інфраструктури.

Також не враховується специфічність використання аграрними науково-дослідними установами таких об'єктів, як земля, ліси, що виступають одночасно засобом виробництва та об'єктом досліджень.

Багато хто з науковців, парламентаріїв вважають за доцільне законодавчо підвищити статус Національної академії наук, закріпивши це відповідним законом. А президент академії має бути обов'язково членом уряду за посадою. Слід внести зміни до Конституції, які надали б Національній академії наук законодавчу ініціативу.

Узгоджених, послідовних дій законодавчої та виконавчої гілок влади потребує інноваційний розвиток держави, який має забезпечити прискорений розвиток економіки, науки, соціальної сфери.

Останнім часом особливо багато протилежних думок і поглядів зумовило застосування Закону України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності». Він, як і закони України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності», покликаний методологічно та законодавчо стимулювати випереджувальний, інноваційний розвиток країни. В Україні створено і діють вісім технопарків. Для порівняння назвемо такі цифри: в США, Китаї їх діє більше як по 150 одиниць у кожній країні. Вітчизняні технопарки виконують 64 інноваційні проекти, які передбачають випуск наукоємної продукції на суму понад 5 млрд. гривень. Протягом 2002 року технопарками реалізовано інноваційної продукції на суму майже 350 млн. гривень, на спеціальні рахунки цих нових наукових утворень зараховано понад 30 млн. гривень, які спрямовано винятково на науково-технічну діяльність та розробку нових технологій. Водночас до державного бюджету надійшло майже 20 млн. гривень, створено більш як 10 тисяч нових робочих місць. Тільки технопарками «Інститут електрозварювання імені Патона», «Вуглемаш» відповідно створено 2700 і 7000 робочих місць. Після призупинення Законом України «Про Державний бюджет України на 2003 рік» дії основних положень Закону України «Про інноваційну діяльність» технопарки сьогодні залишилися єдиним дійовим механізмом реалізації сучасної інноваційної політики держави.

Разом із тим об'єктивний аналіз реальної практики діяльності технопарків, наявної законодавчої бази свідчить про недосконалість правових механізмів. Є настороженість та недовіра до цих нових наукових утворень з боку фіскальних органів, виконавчої влади та й навіть самих підприємців.

Головним недоліком діяльності технопарків є неточність визначення Цивільним кодексом поняття «спільний договір», на основі якого вони діють. Це зумовлює різні підходи Державної податкової адміністрації під час визначення пільг, створює конфліктні ситуації. Тому на часі внесення змін до Цивільного кодексу, Закону України «Про особливий режим інвестиційної інноваційної діяльності», які чіткіше і точніше визначили б поняття «спільний договір».

Негайної видозміни потребує діяльність урядової комісії з організації технопарків та інноваційних структур, створеної постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 року № 961, яка незаконно перебрала на себе функції Міністерства освіти і науки України. Така практика породжує суб'єктивізм, гальмує реєстрацію нових інноваційних проектів.

Стримує розвиток технопарків і часте нехтування Митною службою України ст. 6 закону про технопарки, що відвертає інвесторів від фінансування інноваційних проектів.

На нашу думку, Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності» потребує таких змін: законодавчо слід закріпити норму, що інноваційні та інвестиційні проекти мають бути оригінальними роботами, їх виконання не повинно зменшувати обсяг надходжень до бюджету. Термін виконання цих проектів має бути не більший, ніж строк окупності проекту плюс один рік, але загалом не більш як п'ять років. Слід передбачити, що всі проекти технопарків розглядаються відкрито, гласно, з публікацією в засобах масової інформації.

Ці та інші заходи мають стимулювати вітчизняні підприємства активно використовувати наявний в Україні науково-технічний потенціал. Проте можна констатувати, що всі ці зміни дадуть позитивний ефект лише за умови ліквідації тіньового сектору, перекриття неконтрольованих, необмежених джерел збагачення, особливо на терені природних монополій.

Подальшого розвитку вимагає законодавство в області вдосконалення організації і нормативно-правового регулювання національної системи науково-технічної інформації. Закон України «Про науково-технічну інформацію» слід доповнити положенням про правовий статус національної системи науково-технічної інформації, завдань щодо створення, користування, зберігання, поширення ресурсів науково-технічної інформації, вдосконалення державного управління в сфері науково-технічної інформації. На часі розробка правових дозволів на участь суб'єктів інформаційної діяльності у міжнародному інформаційному обміні, правове регулювання інвентаризації наявного парку наукового обладнання, визначення потреб інформаційного забезпечення.

Розв'язання наукових проблем передбачає не просто застосування сучасних електронних інформаційних та комунікаційних технологій у національному масштабі («інформатизація»), але й наявність у країні політики, яка була б узгоджена з міжнародною інтеграцією, доступом до глобальних інформаційних мереж, систем Інтернет.

Законодавчі основи інформатизації в Україні було закладено законами України «Про Концепцію національної програми інформатизації», «Про національну програму інформатизації».

Проте, як свідчить аналіз, проведений Комітетом з питань науки і освіти разом із Консультативною радою з питань інформатизації при Верховній Раді України, гостро необхідними є серйозні зміни до зазначених законів, прийняття нової редакції Національної програми інформатизації. Актуальною залишається проблема вдосконалення правового регулювання процесів інформатизації наукової сфери, що стримує участь України в реалізації міжнародних проектів.

Нагальним є домогтися від уряду подання проекту завдань із реалізації програми інформатизації з визначенням обсягів коштів на її реалізацію. Неприпустимим є те, коли з Держбюджету на Національну програму інформатизації витрачається 1,6 млн. гривень за рік, а на програми інформатизації окремих галузей — у 100 разів більше.

Врегулювання потребує визначення правового режиму охорони прав інтелектуальної власності. В Україні останніми роками інтенсивно створювалася законодавча база, покликана забезпечити охорону інтелектуальної власності, яка дала можливість державі реально впливати на правовідносини в цій сфері. Приєднання України та ратифікація нею міжнародних угод в галузі охорони авторського права, Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, Конвенції із охорони нових сортів рослин, ратифікація договору про закони щодо товарних знаків, приєднання до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, до договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків та інших створило в державі необхідний правовий клімат для поглиблення міжнародної співпраці, вступу України до Світової організації торгівлі.

Проте в цій сфері залишаються проблеми. Йдеться про систематизацію та модифікацію законодавства України про інтелектуальну власність, розширення кола об'єктів інтелектуальної власності, яким надається правова охорона, вдосконалення правового регулювання права на відкриття та раціоналізаторську пропозицію, комп'ютерні програми, інформацію.

На часі створення стабільної системи судового та позасудового захисту прав інтелектуальної власності, для чого слід в Цивільному процесуальному кодексі України викласти механізми правового забезпечення цих процесів.

Ураховуючи надзвичайну складність проблеми, певні вади в законодавчому регулюванні охорони інтелектуальної власності, слід ініціювати в Україні проведення грунтовних науково-юридичних положень цієї теми.

Предметом особливої уваги законодавців, уряду мусить стати підтримка молодих учених, соціальний захист науковців, удосконалення стимулювання їхньої діяльності. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» визначив ученого основним суб'єктом наукової діяльності, встановив правові гарантії соціального захисту і стимулювання творчої діяльності. Стаття 24 названого закону надала право вченим, науково-педагогічним працівникам на пільгову пенсію в розмірі 80 відсотків посадового окладу. Практика засвідчила безліч проблемних питань при визначенні розміру пенсій, виплаті їх науковцям, які працюють у приватних вузах, госпрозрахункових установах. Тому Верховна Рада України 9 липня 2003 року внесла відповідні зміни до ст. 24 Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність», згідно з якими уточнено перелік посад наукових працівників, які мають право на пільгову пенсію, поширено право отримувати її викладачам приватних вузів тощо.

Добре, що урядом істотно збільшено довічні нагороди членам галузевих та Національної академії наук. Проте цей крок можна вважати лише першим, оскільки надзвичайно низькою залишається заробітна плата аспірантів та молодих наукових співробітників.

Актуальною є і проблема забезпечення житлом учених, законодавчого вирішення потребує механізм надання пільгових кредитів молодим науковцям для придбання житла, зміна форм оплати праці, перехід від застиглих ставок до стимулювання творчої, продуктивної праці.

САМОВРЯДУВАННЯ

На столицю надійся, але й сам не пасуй

Міського голову Костополя Євгенія Денисюка у столицю кличуть не ностальгічні спогади за студентськими роками (тут він навчався на юридичному факультеті університету імені Т. Шевченка), а інколи нагальна безвихідь.

— Не думайте, що ми безпомічні і лише чекаємо, доки нам допоможуть із Києва, — пояснює Євгеній Денисюк. — Нам вдалося самотужки реанімувати комунальне господарство міста, на зароблені від продажу землі кошти побудувати кілька свердловин для безперебійної подачі води. Самі заробили на необхідну техніку для будівництва доріг та ямкового ремонту вулиць, чим удвічі здешевили прокладання асфальтівки.

— Це проблеми, з якими ми впоралися. Але є й такі, які самим не здолати, — продовжує міський голова Костополя. — Найнагальніша з них — будівництво нових очисних споруд, на що потрібно 5 мільйонів гривень. Інакше не минути екологічних проблем, бо старі очисні споруди вже не витримують навантаження.

— Чим увінчалися ваші походи високими столичними кабінетами? — цікавлюсь в Євгенія Олексійовича.

— Легше відповісти, чим не увінчались. Звертався і до Віктора Ющенка, коли він очолював Кабмін, і до Івана Плюща, і до всіх народних депутатів України, які представляють Рівненщину в парламенті, щоб посприяли у вирішенні цього важливого питання. Але реальну допомогу надали лише екс-міністр екології Василь Шевчук та заступник голови Бюджетного комітету Верховної Ради України Людмила Супрун. З обіцяних мільйона гривень уже отримали 250 тисяч. Так що розгорнули роботи з розрахунку на ці кошти. Але продовжуємо шукати вихід. Ведемо переговори з німецькими інвесторами.

Звичайно, до цієї проблеми додалися й інші. Кілька років тому місту передано відомчі будинки. Це 60 тисяч квадратних метрів комунального житла. Мікрорайон, де розташоване, зокрема, відомче житло колись потужного Костопільського домобудівного комбінату (а це третина комунального житлового фонду Костополя), одержував тепло з котельні цього підприємства. Змінилися власники ДБК, тепер вони диктують умови, обіцяючи перекрити засувку в разі боргів за тепло, яке до того ж дороге. Тому що котельня ДБК живиться газом, купленим за так званими «промисловими» цінами. Тому міський голова знову поїхав до Києва. І добився.

— Розв'язати проблему опалення мікрорайону допоможе дочірня компанія «Газ-Тепло» «Нафтогазу України», яка взяла на себе всі турботи щодо лімітів на газ та спорудження у Костополі трьох міні-котелень. Проект розраховано на 2003—2004 роки. Коефіцієнт корисної дії котлів у цих міні-котельнях становитиме 93 відсотки.

Одна з найгостріших проблем — високий рівень безробіття у місті. Свого часу в Костополі багато підприємств працювали на «оборонку». Тепер вони занепали. Від безробіття люди виїздять за кордон, в інші регіони України. Але є чимало таких, хто започатковує власну справу. І без допомоги міської влади їм не обійтися.

— Ми всіляко сприяємо розвитку малого і середнього бізнесу, бо в такий спосіб люди намагаються прогодувати не лише власні сім'ї, а й дають роботу іншим, — каже Євгеній Денисюк. — Скажімо, у мікрорайоні Перемінки не було добротного продуктового магазину, тому люди їздили за покупками у центр міста. Нам вдалося переконати кількох підприємців збудувати тут магазин і кафе. І тепер цю проблему знято.

Олександра ЮРКОВА.

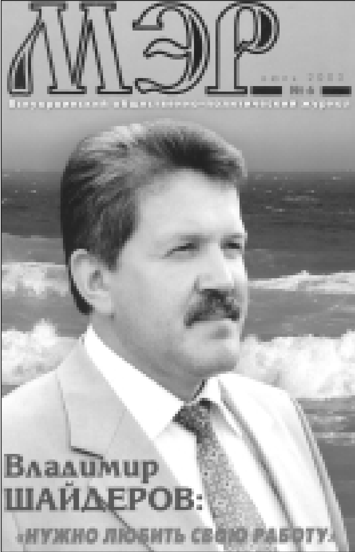

На знімках: міський голова Костополя — фанат вирощування троянд. На його власному обійсті їх понад тисячу кущів на всі свята для всіх друзів; такий вигляд має новозбудований торговельний комплекс на вулиці Степанській у Костополі.

Рівненська область.

Фото Миколи ФОМЕНКА.

На сторінках «МЕРА» — Феодосія

Кажуть, що міста — як люди. У них своя біографія, доля, свій настрій. Це особливо відчуваєш у Феодосії. Тут неповторна аура, незвичайне море, дуже гостинні люди. Вони шанують своє минуле й багато працюють для того, щоб Феодосія розвивалася динамічно, щоб з кожним роком ставала все привабливішим курортом і туристичним центром.

— Незважаючи на складну економічну ситуацію останніх років, городянам це вдається. Чому? Напевне, завдяки їхньому особливому ставленню до Феодосії, їхнім організованості, працьовитості, відданості своїй землі. Але причина, безумовно, й в іншому: у березні минулого року міським головою Феодосії люди обрали Володимира Олександровича Шайдерова, — розмірковує головний редактор журналу "Мер", заслужений журналіст України Богдан Білейчук, — особистість незвичайну за своїми і людськими, і професійними якостями. Він не любить розповідати про себе, акцентувати на тому, що вже зроблено, але факти говорять самі за себе. За недовгий час мерові та його команді вдалося розпочати реконструкцію порту, нафтобази й досягти успіхів, реанімувати міське житлове будівництво, нарешті вирішити питання про газозабезпечення регіону, налагодити своєчасну виплату зарплати бюджетникам та багато іншого. Городяни відчувають, як поступово поліпшується життя, оновлюється міське господарство, бачать, як день за днем змінює свій вигляд Феодосія.

Міський голова і мерія багато уваги приділяють розвиткові освіти і культури, відновленню та збереженню пам'яток історії, архітектури, мистецтва. Завдяки цьому Феодосія стає все більш комфортною для життя городян і привабливою для гостей.

Будуються нові готелі, пансіонати, бази відпочинку. Поліпшується робота транспорту, сфери побуту. В усьому цьому — вагомий особистий внесок мера, його ініціативність, незвичайні організаторські здібності і відданість Феодосії та її мешканцям.

Своя кишеня ближче

У Криму ситуація з місцевими зборами податків невтішна. На розвиток рекреаційного комплексу знизилися, наприклад, темпи податкових зборів у 2,5 разу, а на розвиток пасажирського електротранспорту — у 3,3 разу. Причини, за словами голови ВР АРК Бориса Дейча, — недоробки влади на місцях, яка «займає позицію або спостерігача, або критика, безупинно вимагаючи допомоги від вищестоящих органів. Зате багато міст і районів узяли на озброєння проведення різноманітних платних тендерів, кошти від яких невідомо куди зараховуються і як використовуються».

Контролюючим органам дано доручення вивчити ситуацію і чітко відстежити вилучення й зарахування додаткових місцевих зборів у зведений бюджет АРК, бо «механізм вилучення нових податків ніби працює, але умілі руки повернули його у свою кишеню», — зауважив Борис Дейч на засіданні Президії ВР Криму.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Гроші — на вітер

II. Дерево як джерело... робочих місць

Озеро Тремлін у Бретані — улюблене місце сімейного відпочинку. Окрім традиційних купання і загоряння, і малеча, і дорослі знаходять собі розваги. У літньому кафе лунає музика в стилі ретро і завзято танцюють пари: старше покоління обирає відпочинок для душі. Підлітки під керівництвом інструктора намагаються пройти «смугу перешкод», причепившись, як альпіністи, до мотузок, натягнутих між деревами.

Чарівний куточок навколо лісового озера привернув увагу екологів: саме тут вирішено розташувати котельну, яка працює на... дровах. Передбачаю скептичну посмішку українського читача: топити дровами — премудрість невелика. Але французька ідея не має нічого спільного із нашими реаліями, коли власники приватних будинків, щоб зігрітися, знищують посадки і ліси. По-перше, у котельні використовують здебільшого відходи. По-друге, внаслідок використання сучасного обладнання попіл становить лише один відсоток від обсягу закладеної сировини.

Електроенергію і нагріту воду використовує зона відпочинку, зокрема сусідній ресторан. Одна тонна сухого дерева коштує приблизно 90 євро. А одна кіловат-година обходиться в 2,7 євро. Для порівняння: вироблена із мазуту кіловат-година коштує 3,8 євро. Логіка підказує, що дешевше використовувати промислові відходи із дерева, але об'єднання комун, яке впровадило цю котельню, заохочує місцевих господарів здавати сировину. Це клопітніше, але так громада турбується про створення робочих місць. Ну і про прибирання територій від сухостою.

Екологічно чиста котельна — задоволення дороге: її повна вартість — 87 тисяч євро. Із них приблизно половину компенсували регіон, департамент і агентство ADEME. Самюель Мео, представник об'єднання комун Монфор, визнає, що установка є збитковою і невідомо, коли стане приносити прибутки. Але комуна все одно вважає доцільним запровадження саме цього способу виробництва енергії. Чому?

— Ми дедалі менше і менше враховуємо економічний чинник, — каже Самюель Мео. — Тому що ми повинні пристосовуватися до стандартів Кіото і використовувати альтернативні енергоносії. Дуже важливо, що нове устаткування запровадили саме поблизу озера Тремлін: це місце відпочинку, відкрито цілий рік, тут буває багато людей. Вони бачать і знають, що ми прагнемо зберегти навколишнє середовище.

(Продовження. Початок у попередньому номері.).

Економія починається з лампочок

Із часу появи перших мінікотелень на дровах у Франції минуло 20 років. Сьогодні ці установки переживають друге народження. У такий спосіб у країні намагаються зменшити кількість газів, які руйнують озоновий шар, та використовувати альтернативні джерела енергії. З цих джерел у Франції виробляється лише 15 відсотків електроенергії, у переважній більшості — за рахунок гребель. 80 відсотків енергії дають атомні електростанції. За словами Франсуа Мойса, директора з питань стратегії і комунікації ADEME — агентства з питань навколишнього середовища та освоєння енергоресурсів, Франція — одна із небагатьох країн Європи, де громадськість позитивно сприймає атом. Уже наявні станції можуть існувати до 2020 року. А ось у питанні, чи будувати нові, чи використовувати інші джерела енергії, населення схиляється до другого варіанта.

— Європейський союз прийняв рішення, що до 2010 року 21 відсоток електроенергії має вироблятися за рахунок альтернативних джерел, — каже Франсуа Мойса. — Оскільки нові греблі на річках будувати вже неможливо, варто використовувати енергію вітру. Планується встановити потужності обсягом 15 гігават, частково на суші, частково — на морі.

За собівартості одного кіловата, виробленого вітряками, на рівні п'яти центів, ADEME купує електроенергію за дев'ять центів. Цей тариф розповсюджується на всіх споживачів, які у такий спосіб фінансують запровадження новацій у галузі енергетики. Агентство є державною установою і підпорядковується трьом міністерствам — навколишнього середовища, індустрії і наукових досліджень. «Наше завдання — втілювати політику держави в галузі навколишнього середовища. Спонукати населення, щоб воно звертало увагу на економію енергії, питання навколишнього середовища і відновні види енергії», — каже речник агентства. Бюджет установи становить 300—400 мільйонів євро на рік. На ці кошти здійснюється підтримка перспективних проектів на місцях.

Вітряні двигуни — екологічно чистий спосіб отримання енергії

Наприклад, із регіоном Бретань підписано контракт, розрахований на шість років. Агентство дає дев'ять мільйонів євро, вісім мільйонів вкладає регіон. Робота ведеться одразу за кількома напрямами: економія електроенергії, розвиток альтернативних енергій, політика в галузі відходів, якість повітря, охорона зон промислової діяльності. Запроваджується так звана норма високої якості навколишнього середовища для будівель, які споруджуються: у проекти закладають заходи для економії води, тепла. Усі операції, які скорочують споживання енергії, фінансуються.

Торік регіональна влада сприяла розповсюдженню лампочок, які споживають мало енергії. Оскільки ціна їх у вісім разів вища за ціну звичайних, для споживачів її знизили за рахунок грошей регіону і агентства. Як наслідок — протягом трьох тижнів було продано 30 тисяч лампочок. Таким само чином виділяють дотації на встановлення обладнання для використання сонячної енергії приватними власниками житла, на використання енергії вітру та спалювання дерева замість газу чи мазуту у котельних.

Фахівці кажуть, що у Франції альтернативні види енергії ніколи не зможуть замінити атомну енергетику. Розвинене суспільство не має ілюзій і не збирається, звичайно, повертатися в кам'яний вік. Однак на всіх рівнях створено стимули для того, щоб громадяни і підприємства використовували здобутки для збереження природи. За словами Жана-Франсуа Тібу, радника міністра екології та сталого розвитку, нині обговорюється законопроект із надання пільг підприємствам, які розроблять безвідходні технології. Галузі, «винні» у створенні парникового ефекту — нафтопереробка, виробництво цементу, алюмінію, скла та інші — добровільно взяли на себе зобов'язання до 2007 року скоротити викиди чадного газу на 27 відсотків. І роль держави — в тому, щоб скоротити витрати на такі технології, які зазвичай обходяться недешево.

І наостанок — про випадок курйозний і промовистий. Деніс Больє, мешканець Бретані, відсудив у місцевої влади 7 548 євро за... воду. Справа в тому, що регіон має дуже великі проблеми із питною водою через її забруднення відходами тваринництва. Кмітливий позивач підрахував, скільки саме грошей протягом восьми років він витратив на купівлю бутильованої води для своєї родини — через погану якість водопровідної. І виграв процес. Про цей випадок розповів читачам тижневик «60 мільйонів споживачів». Цікавий приклад для України, де в багатьох областях пити воду з крана небезпечно для здоров'я.

Ліна КУЩ.

Київ — Париж — регіон Бретань.

Фото автора зверху. Фото знизу надане управлінням зв'язків із громадськістю та інформації міністерства закордонних справ Франції.

Ця котельня на березі лісового озера працює на дровах

Начувайся, правопорушнику!

ФОТОРЕПОРТАЖ

Нині на Донеччині використовують незвичні, але доволі ефективні методи охорони громадського порядку. Ці нотатки саме про них — велосипедистів, кінологів і кавалеристів у міліцейських погонах, а також про їхніх вірних помічників.

«Я буду долго гнать велосипед...»

І, зрештою, дожену правопорушника! Саме за таким принципом працюють старші сержанти міліції Роман Голуб і Григорій Костенко. Вони — екіпаж велопатруля, що охороняє порядок на вулицях Слов'янська...

Хлопці в шортах і тенісках їдуть парковою зоною міста на велосипедах. Якби не зброя на паску, погони та нашивки — і не повірив би, що це міліціонери.

Велопатрулі є і в обласному центрі. На набережній Кальміуса спостерігав за роботою міліціонерів-велосипедистів — старшого сержанта Олега Трошкіна та сержанта Андрія Вінди.

Кавалеристам бар'єр злочинності не перешкода

Спілкуючися з кінологами, почули цокіт кінських копит. А ось і вони — двоє гнідих красенів: Розряд і Мрійник. На них несуть службу старший сержант Олексій Большаков і молодший сержант Сергій Ликобабін.

У складі взводу кавалеристів дев'ятої роти донецького полку ППСМ 21 копитний служака, за кожним з яких закріплений досвідчений міліціонер-кавалерист. І тримають цей підрозділ не заради екзотики. Не позаздриш правопорушникові, на якого на всіх парах мчить півтонна «махіна»!

Чотириногий друг

Що не кажіть, а правоохоронці — взірець законослухняності. Принаймні щодо правил вигулу собак. Патрулюючи донецькі парки разом із чотириногими друзями, міліціонери одягають на них намордники й тримають на повідку. Такого вже давненько не доводилося бачити.

До складу дев'ятої роти донецького полку патрульно-постової служби міліції (ППСМ) прикріплено 16 вівчарок та ротвейлерів — справжніх помічників правоохоронців. На бойовому посту довелося побачити старшину Євгена Товпенця та старшого сержанта Івана Панова, разом із трирічною німецькою вівчаркою Фенді. А також старшого сержанта Дмитра Міщенка в супроводі чотирирічної Джессі. Обидві помічниці міліціонерів підкоряються не тільки словесним командам, а й жестам кінологів. Собаки допомагають у наведенні порядку, в пошуку вибухівки тощо. Одне слово, заробляють собі на хліб чесною працею.

А ось симпатичного ротвейлера возять «на справу» в... багажнику, аби перед відповідальним завданням не відволікався з вікна автомобіля на симпатичних представниць протилежної статі.

Сергій ХОМІНСЬКИЙ.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

СУСПІЛЬСТВО

Полум'яніють квіти біля пам'ятника розстріляним і спаленим дітям

ІСТОРІЯ ВЧИТЬ НАЩАДКІВ

Виповнилося 60 літ відтоді, як фашисти дотла спалили село Копище, що на самому краєчку Житомирщини — за річкою Уборть уже Білорусь.

Спалене село стало великою братською могилою для 2887 його жителів. 1347 з них — діти до 12 років. Є тепер у Копищі великий меморіальний парк і музей, які нагадують про ту трагедію.

Загалом тільки в Олевському районі 14 сіл і хуторів спалено повністю, 7 — частково.

Операція «Пані Хельга»

Про те, що тут діялося, можна розповісти сухою мовою документів.

Зі звіту партизанського з'єднання Житомирської області під командуванням Сабурова, складеного через кілька тижнів після тих жахливих подій:

«Захопивши с. Копище Олевського району, німці, щоб заманити населення в село, гарантували, що нікого не чіпатимуть, заявляючи, що навіть Берлін знає про те, що мешканці села настроєні проти партизанів. Крім цього, вони ще пообіцяли видати сіль. Коли жителі вернулися з лісу, німці оточили село й почали розправу. Убито, замучено, утоплено й спалено 2600 чоловік (насправді жертв виявилося більше. — *О. К.*). Серед загиблих жителів села Копище Чорнуха Софія. Вона під час розправи народила дитину й відповзла в город. Німці знайшли і вбили її з дитиною: на її трупі виявлено 25 ран, а на трупі дитини 5 ран. Чорнуха Максим Федорович, 43-х років, був побитий шомполами, а потім утоплений в річці Уборть. Чорнуха Тимофій Степанович, 62-х років, його дочка Юхима, 24-х років, з двома дітьми чотирьох років були поколоті шомполами і спалені в курені. Вознюк Орина з чотирма дітьми були спалені живцем. З жителів с. Копище врятувалися лише одиниці. Одну жінку з дитиною чотирьох років врятував німецький солдат — сказавши, що він комуніст, сховав її в порожній бочці».

Бо село — партизанське

Фашисти ще й раніше палили це село. Але тільки частинами.

Чому ж гітлерівці вирішили знищити все село? Один із жителів Копища сказав про це так: побачили, що нема сенсу розбиратися, з якої хати пішли в партизани, бо партизанським було все село. Отож гриміла битва на Курській дузі, а тут штурмовики атакували дітей, жінок і старих...

Те, що партизани були тут справді господарями становища, найкраще може засвідчити такий факт. 28—29 травня 1943 року в цих краях відбулася нарада членів нелегального ЦК Компартії України під керівництвом секретаря ЦК Дем'яна Коротченка й командно-політичного складу великих партизанських з'єднань. Було підбито підсумки діяльності, розроблено план бойових дій. Уже сам факт проведення такої представницької наради у ворожому тилу говорить сам за себе. 3 жовтня 1981 року на узліссі, що за Майданом-Копищенським, найближчим до Копища селом, було відкрито пам'ятний знак на честь тої події. Прибули сюди командири прославлених партизанських з'єднань двічі Герой Радянського Союзу Олексій Федоров, Степан Маликов. Того ж дня було відкрито й музей у Копищі.

Була й «Поліська січ»

Сам лише перелік партизанських загонів, які діяли в цьому краї, зайняв би багато місця. Про це написано багато. Та є в історії Олевського району ще одна сторінка, про яку відомо значно менше.

Ось випадок, що його розповів письменник Олексій Опанасюк. Якось одна сім'я у себе на обійсті відкопала пляшку. Вона була добре запечатана, ще й сургучем залита. В ній виявилося фото, а на ньому напис: на добру пам'ять вірному сину українського народу. І підпис: Тарас Бульба. Здивувавшись, молодший показав усе дідові. «Груба горить? — спитав той. — Тоді вкинь туди. Тобі ще жити треба».

Про ту сторінку нашої історії багато писали за кордоном, у нас воліли замовчувати. Олексій Опанасюк хоче написати про це книгу, виїжджав до тих, від кого міг би одержати інформацію з перших рук. І відчув: вони й сьогодні ще бояться тих спогадів. Зокрема й ті, кому довелося повоювати в січовиках, то в радянських партизанах. Письменник нагадав на мітингу:

— Фашисти зайняли 12 липня Житомир. А на олевській землі не було влади радянської, не прийшла сюди і влада німецька. З 5 серпня тут урядували січовики. Сюди сходилися рештки дивізій, які відступали лісами, тут формувалися рої «Поліської січі», яка протримала незалежну державу до грудня. Сюди приїжджали Олег Ольжич, Олена Теліга, страчені згодом у Бабиному Яру. Це велика трагедія, коли частина села за червоних, частина за січовиків. Але все це наші люди. І наша історія.

На мітингу, який відбувся в селі нещодавно, Олексій Опанасюк подарував Копищенському музеєві тритомник Миколи Плав'юка, останнього президента України в екзилі. Нагадаємо, що Бульба-Боровець орієнтувався на уряд УНР, а провідники ОУН вимагали від нього визнавати акт проголошення державності від 30 червня 1941 року як єдину державницьку концепцію.

«Я люблю цих людей»

Серед тих, хто приїхав на мітинг-реквієм, був і художник Борис Портной. У Копищі він почувається, як дома. Відчувалося, що він може екскурсії по селу водити й розповідати, де шістдесят літ тому спалено й розстріляно найбільше.

— У Копищі я вперше приїхав разом з іншими художниками більше тридцяти років тому і відтоді буваю тут часто. Не було ще ні асфальту, ні цих будинків. І тут, у центрі, був пустир — в мене є етюд, написаний тоді. У Копищі так: де береза, там хтось похований. Де сосна — теж могила... У сільському музеї дві мої картини. Низка моїх робіт і робіт моїх колег в Олевську. Картини, написані тут, купили в мене французи. У Копищі інша культура, інший менталітет. Є в характері людей щось особливе. Це й притягує, тому і їду сюди знову й знову.

Загублений паспорт чужого дитинства

Письменник Олексій Опанасюк розпочав свій виступ на мітингу зверненням «Дорогі односельці!» Родом він з іншого району Житомирщини — Брусилівського. Але має звання почесного громадянина Копища. У тому, що так перейнявся болями цього села, велику роль відіграли особисті дитячі спогади: рідне село Дубрівка теж було спалене.

— Якби не Олексій Євменович, могло б не бути ні цього музею, ні меморіального парку, — вважає колега-журналіст Микола Ковальчук, який народився в Копищі одразу по війні.

Справді, загляньмо до енциклопедичних довідників, виданих у часи СРСР. Є стаття про Орадур, стаття про Лідіце. Звичайно ж, про Хатинь. А Копище опинилося в тіні, хоча масштаби трагедії значно більші і писали про цю жахливу сторінку минулого Платон Воронько, Анатолій Шиян, Михайло Рубашов. Відіграли свою роль багато факторів, а ще те, що село дуже віддалене, і навіть у сімдесяті роки добратися до нього було цілою проблемою. Письменницькі звернення посприяли тому, що пам'ять загиблих була гідно вшанована.

Копищенському роду нема переводу

Почесного громадянина Копища я сфотографував з двома героями його книги. Ліворуч — Іван Петрович Ковальчук. На мітингу йому теж надали слово. Але зміг сказати тільки кілька слів — і сльози здавили горло. Тоді, у сорок третьому, він не захотів горіти живцем — і побіг. Його поранило в груди, він навіть не одразу зрозумів, що заллятий кров'ю. Врізалося в пам'ять: мати з дітям за пазуху, волокою підперезана. Хапають за руки й за ноги — і в вогонь. «Добий!» — сказав Іван поліцаєві, знесилений від рани. Той відповів: «Тебе вже й муха вб'є». А він вижив, має 13 онуків, 15 правнуків.

А праворуч на знімку біля Олексія Опанасюка ще один герой його книги — Мирон Данилович Скрит, якому вже 89 літ. Він славно партизанив з'єднанні Сабурова з осені 1941 і по 1943 рік, коли був поранений під Овручем. На літаку його відправили в наш тил, аж на Оку. Перед пораненням устиг побувати на згарищі рідного села. Йому, можна сказати, ще пощастило. Дружині з шестирічною Ганною вдалося втекти — пущена навздогін куля малій тільки хустину продірявила. А от інша вцілила в малесеньку доньку — восьмимісячну. Ганна тепер уже сама бабуся — це вона на знімку разом з онуком Сашком. Сфотографувалися в музеї біля погруддя Мирона Даниловича: колишній хвацький партизан так в очі скульптору Дмитру Красняку запав. Сашко перед зйомкою любовно погладив скульптурні вуса свого прадіда. А син Ганни одружений з Марією Василівною — завідувачкою цього музею.

Минуле й сучасне так переплітається... Про кожен експонат музею можна довго розповідати. Ось на знімку Гаврило Лозко. Доля його аж на Амур закинула. Від загибелі його врятувала сестричка Улянка. Трохи більше п'яти їй було. А йому ще менше. Як стали стріляти й палити, вивела з хати, пробиралася з ним житами. Через кілька днів після трагедії знайшли їх. Гаврилко, вже геть виснажений, був закутаний у її сарафанчик, прикритий її хусткою. А вона, гола, обома руками обнімала братика, щоб зігріти. Нерухомі очі дивилися в небо — померла від голоду й холоду. Хлопчик потім розповідав, що вона його ягодами годувала.

Торік у Копищі народилося тридцятеро дітей. Великі сім'ї тут — досі традиція. Як стверджує Олексій Опанасюк, це єдине село в області, де народжуваність перевищує смертність.

...Полум'яніють квіти біля пам'ятника в селі розстріляним і спаленим дітям.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

На знімках: дочка і правнук Мирона Скрита біля погруддя свого батька і прадіда в сільському музеї; письменник Олексій Опанасюк **(у центрі)** та герої його книги Іван Ковальчук **(ліворуч)** і колишній партизан Мирон Скрит.

Фото автора.

У річковий вир

без вагань кинувся прапорщик Василь Обухін, зачувши крики про допомогу

МІЛІЦЕЙСЬКІ ІСТОРІЇ

Президент України нагородив молодого інспектора Державної служби охорони при Березівському райвідділі управління МВС України в Одеській області Василя Обухіна орденом «За мужність» III ступеня.

Це не річка зовсім, а потічок. Тому, певно, й назву їй дали якусь невиразно-зневажливу — Тартакайка. Але в середині березня, коли запізніла весна почала поступово відбирати права в зими, отой потічок немало наполохав Березівку. Тала вода почала переповнювати річечку. А тут ще біля мосту затори з криги, принесеної з розташованих вище ставів. Райцентрівську міліцію підняли за тривогою.

Василь Обухін того вечора мусив «роздвоюватися»: і на річці біля мосту зі стихією боротися, і власну домівку, під вікнами якої вже хлюпала вода, рятувати. Спасибі Оленці, дружині, — вона в розпач не поринула: нехитрий домашній скарб у безпечніші місця прилаштовувала, готова була будь-якої миті двох діток якнайдалі від лиха вивести.

Жіночий крик по допомогу, що раптом долинув з боку річки, застав прапорщика зненацька, та Василь не вагався й миті — враз помчав, ковзаючи на розмоклій землі, туди. У темряві важко було щось розгледіти, тому видерся на дах сусідського сараю. Звідти й побачив, що хтось борсається у воді, за гілля дерева хапається. Зняв куртку, кинув сусідові, а сам — у водяний вир. Схопив жінку, перекинув через паркан, поніс до хати — скоріш обігріти, заспокоїти. А та раптом як заголосить:

— Там у машині дочка! Рятуйте, її рятуйте!

Де, в якій машині? Прапорщик знову до річки. Пірнувши, одразу намацав, на щастя, легковика. Й сам пізніше не міг второпати, як ото вдалося за кілька секунд витягти звідти на поверхню переляканку молодицю. До берега дістатися з нею теж було непросто: без тями борсалася так, що вирувала річка могла обох підхопити.

Хто знає, на що сподівалися мати і дочка, коли вирішили перетнути на автомобілі розбурхану Тартакайку. Та ще й уночі.

Василеві Обухіну нічна купіль у крижаній воді, фізичне й психічне перенапруження не минулися. До лікарні, щоправда, довелося класти його силоміць — все клопотався, як ото Оленка з малюками самі, без нього, в геть відвологлій хаті поратимуться...

Вже й забув було Василь Сергійович про отой весняний випадок — в його міліцейській практиці хай не такі, але не менш «круті» доволі часто трапляються. Та ордени дають аж ніяк не за всі...

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеська область.

ОГОЛОШЕННЯ

Господарським судом Автономної Республіки Крим (95001, м. Сімферополь, вул. К. Маркса, 18) продовжено справу № 2-6/3862-2003 р. про банкрутство Відкритого акціонерного товариства «Надежда», яке знаходиться за адресою: 96000, м. Красноперекопськ, вул. Калініна, 4, ОКПО 02970837, п/р 26003456115830 в КРФ АКБ «Укрсоцбанк» в м. Красноперекопськ, МФО 324010.

Постановою від 21.08.2003 р. боржника визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура. Ліквідатором призначено Тамашова Олександра Георгійовича, ліцензія арбітражного керуючого від 22.10.2001 р. № 249633.

Хозяйственным судом Николаевской области (54001, ул. Адмиральская, 22) постановлением от 19 августа 2003 года ПП «Вознесенскнафтосервис» объявлен банкротом дело № 5/151. Код ЕДРПОУ 13869889. Юридический адрес 56500, г. Вознесенск, переулок Украинский, 32. Ликвидатором назначена Дудникова Наталия Георгиевна (лицензия № АА 250052) от 19.01.2001 г. Претензии кредиторов принимаются в течение месяца с момента публикации объявления.

Господарський суд Харківської області (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) постановою від 11.08.03 р. по справі № Б-23/44-03 визнав банкрутом Колективне підприємство «Лозівський райагробуд», код 01350630 (64640, Харківська обл., м. Лозова, вул. Червонопартизанська, 53) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатор Черкасов С. А. (ліц. № 485201 від 19.02.03 р.).

Господарський суд Харківської обл. (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8-й під.) постановою від 21.08.03 р. по справі № Б-19/136-03 визнав банкрутом ТОВ «Відродження-сервіс» (м. Харків, вул. Ак. Богомольця, 9-Б, кв. 32, ЄДРПОУ 21171384, р/р 26005301600271 в Фрунзенській філії УАТ ПІБ, м. Харків, МФО 351179).

Заяви від кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації.

Розпорядником майна призначено Шубу В. І. (ліц. АА № 487789 від 07.05.2003 р.).

Господарський суд Хмельницької області (29000, м. Хмельницький, майдан Незалежності, 1) порушив справу № 2/178-Б про банкрутство Шепетівської житлово-експлуатаційної контори м. Шепетівка (30400, м. Шепетівка, пр. Миру, 28, ЗКПО 03356269).

Розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Кунашенко Василя Івановича (м. Шепетівка, вул. Шешукова, 10, кв. 30) ліцензія серії АА № 047951 від 18.01.2001 року.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ЛІКВІДАТОР

реалізує визнані господарським судом вимоги банкрута до

ВАТ «Алчевський металургійний комбінат»

(т.044 2652912, поштова адреса: 03039, м. Київ, Голосіївський проспект, 8, арбітражному керуючому).

Постановою господарського суду у Дніпропетровській області від 22.08.2003 р. по справі Б 29/183/03 відкрита ліквідаційна процедура та визнано банкрутом ТОВ «ТОРУС», 50086, м. Кривий Ріг, вул. Бородича, 19. Ліквідатором призначено Клинчева Андрія Анатолійовича, ліцензія АА № 047758. Претензії кредиторів приймаються протягом одного місяця з дня публікації оголошення, тел. (0564) 78-97-10.

Господарським судом Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) порушено справу № 20/60 про банкрутство Закритого акціонерного товариства акціонерної фірми «Старт» (69084, м. Запоріжжя, вул. Карпенка-Карого, 25, код 01567364; п/р 2600330012484 в ЗОФ АКБ «Укрсоцбанк», МФО 313010).

Розпорядником майна призначено Балдакову Ольгу Геннадіївну (ліцензія серії АА № 315471 від 30.08.02 р.; м. Запоріжжя, вул. Малиновського, б. 26-а, кв. 117).

Господарський суд Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) постанова від 18.07.2003 р. за справою № 10/42 визнав приватне підприємство «Сільський будівельник» (код ЕДРПОУ 03578314, юридична адреса: 26600, Кіровоградська обл., смт. Вільшанка, вул. Гранітна, 8) банкрутом і відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначений Балєв В. П., ліц. № 487832 від 26.05.2003 р. 2600, Кіровоградська обл., смт. Вільшанка, вул. Кірова, 65, тел.: (05250) 9-61-68.

Господарський суд Сумської області (40030, м. Суми, вул. Рибалко, 2) Постановою № 12/17 від 18.08.2003 року визнав банкрутом Дочірнє підприємство «Конотопський завод продтоварів» ЗАТ «Укрпродіндустрія» (41615, Сумська обл., м. Конотоп, вул. Ген. Тхора 101, код ЄДРПОУ 31375333, ліквідатором призначено арбітражного керуючого Пономарьова Ігоря Ілліча (41615, Сумська область, м. Конотоп, вул. Лазаревського 15/2, ліцензія АА № 249721 від 19.10.2001 року).

Товариство з обмеженою відповідальністю

«Факторинговий дім» (код ЄДРПОУ 31282917), зареєстроване Радянською районною державною адміністрацією м. Києва за № 13321 від 06.03.2001 р., повідомляє про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом двох місяців від дня публікації за адресою: м. Київ, вул. І. Франко, 6.

Господарський суд Львівської області (79010, м. Львів, вул. Личаківська, 81) визнав банкрутом та відкрив ліквідаційні процедури щодо наступних підприємств:

1. Сільськогосподарське товаритство з обмеженою відповідальністю «Радохінці», код ЄДРПОУ 20760204 (юридична адреса: Львівська область, Мостиський р-н, с. Радохінці); постанова від 06.06.2003 р. у справі № 6/156-4/105.
2. Колективне підприємство «Городоцький комбікормовий завод», код ЄДРПОУ 00688858 (юридична адреса: Львівська область, Городоцький р-н, с. Бучали); постанова від 06.06.2003 р. у справі № 6/157-4/106
3. Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Макунівське», код ЄДРПОУ 20813923 (юридична адреса: Львівська область, Мостиський р-н, с. Макунів); постанова від 06.06.2003 р. у справі № 6/158-4/107
4. Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Обрій», код ЄДРПОУ 25228804 (юридична адреса: Львівська область, Мостиський р-н, с. Ніговичі); постанова від 06.06.2003 р. у справі № 6/159-4/108

Ліквідатором призначений арбітражний керуючий Гула Ярослав Омелянович (Ліцензія: АА № 419202 від 16.10.2002, проживає: 79005, м. Львів, вул. І. Франка, 9; тел. (0322) 96-54-96).

Cyan Magenta Yellow Black

ДАЛІ БУДЕ

Від ведучого

Відгомонів День знань. Скільки хвилювань було! Та навіть якщо ви не учень і не студент, все одно людина щодня чогось вчиться. Хтось — визнавати свої помилки, хтось — дружити, чути музику або відчувати казку. Сьогоднішня сторінка виходить під умовною назвою «Життєвий урок» — він так само, як знання — був і «Далі буде».

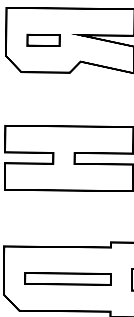
Ірина БУЛАНЕНКО.

Отака була любов

МУЗА

Авторський концерт лауреата міжнародних та всеукраїнських фестивалів, володаря мистецької премії імені С. Гулака-Артемовського поета-пісняра Владлена Ковтуна «Моя любов така...» відбувся днями в Київському театрі оперети.

Урочистості було присвячено 65-річчю автора багатьох популярних пісень, таких як «Однієї долі два крила», «Свята ніч», «Осокори», «Сто доріг і одна». У співавторстві з композиторами О. Білашем, М. Каландьоном, А. Горчинським, С. Морозом Владлен Ковтун створив чимало пісень, в яких — любов до своєї країни, малої батьківщини — Корсунщини, української природи. Багато щирих і добрих слів лунало цього вечора на адресу митця. Його колеги, друзі, земляки відзначали багатогранність поетичного таланту Владлена Ковтуна. І, безперечно, звучали пісні у виконанні знаних українських співаків М. Свидюка, Ф. Мустафаєва, В. Шпортька, А. Горчинського.

цього

■ 1658 р. Помер Олівер Кромвель, англійський політичний діяч XVII ст. ■ 1783 р. Підписано Версальський мирний договір, згідно з яким Велика Британія визнала незалежність Сполучених Штатів Америки. ■ 1883 р. Не стало класика російської літератури Івана Тургенєва. ■ 1931 р. Народився живописець Олександр Басанець. ■ 1953 р. Микиту Хрущова обрано Першим секретарем ЦК КПРС. ■ 1973 р. У Києві відкрито пам'ятник Лесі Українці. ■ 1987 р. У Парижі помер письменник Віктор Некрасов. Родом з Києва.

Шкода, що їжачок — не дівчина

ВИПАДОК

Хто лише створив такий імідж для їжака? Здається, він найдивніший і далекий від дійсності. Візьмімо відомий ще з дитинства класичний образ колючого звірка: яблука тягає, це чи не єдине його в житті заняття. Хоча всі так само знають, що їжачок — хижак: які вже тут яблука? Справа у школі життя. Вибачте за банальність, але паразити так дістають нещасного, який через колючки не має можливості навіть почухатися, що він знайшов вихід — наколює на голки дикі яблука, кислий сік яких, стікаючи, рятує від «співмешканців». У цьому їжак може бути прикладом пристосування, що є чи не головною здатністю, такою потрібною в наш веселий час.

Під час служби в армії доведелося доволі часто заступати в караул, до того ж склади, котрі ми охороняли, розташовані були за Львовом, у лісі. Не дивно, що всіляка лісова звірина гостювала в нас. Хлопці, повертаючися з постів, несли то жабу якусь (пожартувати над товаришами), то ще кого-небудь. Але надовго оселився у вартовому приміщенні тільки їжачок. Ссавець цей згідно зі стереотипом начебто мав відрізнятися скромністю і замкнутістю. Ми теж спочатку так думали, але дитячі уявлення незабаром було зруйновано: нахабнішу істоту ще пошукати треба. Через якихсь тиждень їжачок перестав фиркати і згортатися, коли хтось хотів його погладити по черевцю, а навпаки нахабно підбігав до будь-кого, хто сідав на стілець у вартівні, й сам перевертався на спину з очевидною вимогою його почухати.

Далі — більше. Вартовий їжачок швидко зметикував, що коли вже доля закинула його на державну службу, то за їжу держава і відповідає. Принаймні, коли чергова машина привозила сніданок або обід, то, почувши звук мотора, що наближається, це створіння, дрібно перебираючи лапками, бігло до вхідних дверей, примудряючися випередити чергових по їдальні. Швидко і гасливо з'ївши своє молоко чи кашу, їжачок дріботів до столів і чорними бусинками очей витріщався на тих, хто обідав, іноді навіть підводячися на задні лапки. Так собака випрошує шматок зі столу. Звичайно, давали, хоча і побоювалися, щоб наш вартовий друг не почав страждати від обжерливості.

Але справжня школа життя почалася в їжачка з настанням холодів. Він, усупереч законам природи, чомусь не впав у сплячку, хоча в нетопленій вартівні було досить холодно, і дрібно тремтів разом з усіма. Відпочиваюча зміна перед сном через холод зіставляли тапчани, щоб вартовим можна було притиснутися одне до одного і в такий спосіб зігрітися. На той час ніхто вже не дивувався, коли їжачок починав шастати по тапчанах (а точніше — по тілах), намагаючися залізти всередину, де тепліше. Їжачок — все-таки не дівчина, і навіть не кішка, обійматися з ним особливої радості немає, тому його спересердя викидали з теплої компанії, супроводжуючи цю дію далекими від галантності побажаннями на адресу колючого хитруна. Нітрохи не ображаючись, цей нахабний тип лягав скраю, притискаючися животиком до людської спини...

Отака була в їжачка школа життя. І в нас також.

Дмитро ФІГУРНИЙ.

Фото Івана СТАХУРСЬКОГО.

Сезонне свято для сеньйорів

Цю пару я сфотографувала на майдані Незалежності під час свята «Київський вальс». Літні люди зворушливо стояли в очікуванні свого виходу на сцену. Оголосили «ветеранський вальс». У бальних танцях пари такої вікової категорії називають красивіше — сеньйори. На сцені танцювало 14 пар, відібраних із 80 в жорсткій конкуренції. Вони не професіонали, а справжні любителі. А розшукали їх організатори на різних паркових майданчиках столиці.

Любов Олександрівна і Михайло Романович познайомилися на танцювальному майданчику в Гідропарку. До концерту на сцені майдану Незалежності партнерка сама зшила чарівну білу сукню. Чи вдасться ще покрасуватися в ній?

Як з'ясувалося, люди, що танцюють на відкритому майданчику в Гідропарку, є членами клубу ветеранів «Життєлюб» при парку культури і відпочинку «Гідропарк». А ось приміщення свого цей клуб не має. Ну не вписується він в одну картинку з гідропарківськими казино, більярдами і кафе — і все тут. Поки що життєлюби орендують фойє клубу «Енергетик», а активісти клубу не стомлюються листами інформувати про це столичну владу, управління культури. Чиновники обіцяють. А сеньйори, мабуть, скоро закриватимуть свій танцювальний сезон на майданчиках просто неба і сподіватимуться, що красиві білі сукні ще знадобляться.

Анастасія СИРОТКІНА.
Фото автора.

РЕПОРТАЖ

Мозаїка архаїки

Нещодавно у столичній галереї сучасного мистецтва «Ірена» відкрилася виставка графічних робіт та дерев'яних скульптур Івана Семесюка-Данішевського. Іван — випускник Національної академії образотворчого мистецтва та архітектури. У рамках проекту «Молоді митці України» за підтримки Швейцарської культурної програми він став одним з 11 молодих талановитих митців, чиї твори визнано гідними показати глядачеві.

Матеріал його скульптур — усіляке дерев'яне сміття, якого завжди вдосталь у майстернях. На виставці, яка триватиме до 10 вересня, я опинилася в оточенні різних (диких, давніх і звичних, міфічних) тварин: «Дракар», «Північний олень», «Собака-барабака». Іван каже, що ставив перед собою завдання: архаїчна річ має гармонійно жити в сучасному інтер'єрі. Не знаю, як почувався з цими істотами тамтешній інтер'єр, а мені в їхній компанії було затишно. Кожного з цих дивовижних звірів захотілося поставити... на кухні. Я навіть уявила, де на пащах чи хвостах можна було б прилаштувати кухонний рушник чи ополоник. Старі дерев'яні уламки зі шматочками міді — красиві й прості. В їхньому примітивізмі є відчуття домашності. Таке, як у корзині з лози, або у патику з багатьма кілками, на яких біля хати сохнуть банки, глечики.

Узагалі тема архаїчності одна з улюблених площин автора. Елемент його графічних робіт — старовинні написи. Іван каже, що вони теплі, несуть старовинну енергію, казку, тайну.

Ольга СРІБНА.

На знімку: «Крадійка» Івана Семесюка-Данішевського.

Мушля, яку ніхто ніколи не пізнає до кінця

СВІТОГЛЯД

Учителька категорично заявила: «Святого Миколая немає». «Цього не може бути», — відказала 12-річна Оксана. Весь клас відверто сміявся. Повертаючись зі школи, Оксана з подружкою похмуро брели львівськими вулицями — на душі, як кажуть, шкребли коти. Раптом біля будинку зупинилася машина і з неї вийшов Святий Миколай — чоловік, одягнений у біле, з торбою, де — у дівчат не було сумнівів — лежали подарунки. Він є! Святий Миколай справді існує!

У Святого Миколая, якого, напевно, тоді запросили працівники якоїсь організації на вечірку, Оксана Олексів вірила ще років зо два. З того дня вже минуло чимало часу, але віра в казку залишилася. Це не світ ілюзій, а той душевний простір, в якому залишається частина дитинства, мрії.

Оксана — не професійний художник, вона малює для себе. У малюнках теж є багато казкових сюжетів, але на більшості з них — жіночі постаті. Оксана каже, що для неї жінка — це мушля: ніхто й ніколи не може пізнати її до кінця. У тому й тайна, і казка. До слова, дисертаційна робота Оксани Олексів (за фахом вона філолог) теж пов'язана з казкою — про час і простір у цьому жанрі.

Коли розмовляла з Оксаною, мені часом здавалося, що все це вже надто романтично, принаймні суперечить усім стереотипам.

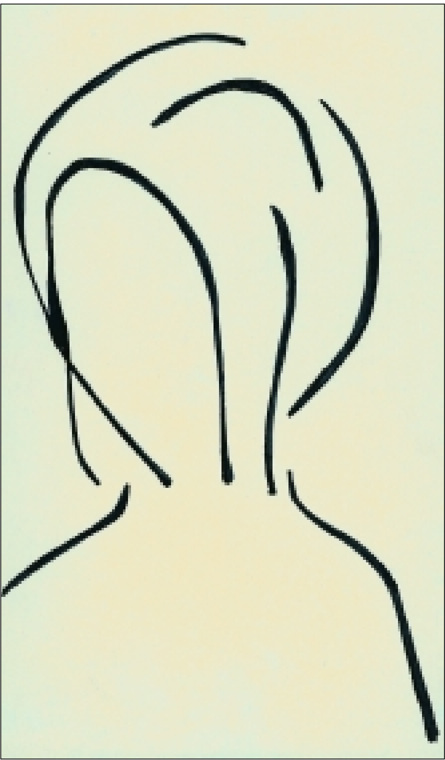
— Ви любите мандрувати? — запитую у співрозмовниці. Її обличчя пожвавішало. Ото, думаю, тепер почнуться, як то кажуть, реалії життя. Ну як не співай про романтику доріг і нові враження від побаченого, та на аспірантську стипендію не поїздиш. Я помилилася, в мандрівках теж своя філософія.

— Я люблю подорожі, — каже Оксана, — коли приїздиш у незнайоме місце, коли ще нічого з ним не пов'язує, є якась мить, коли відчуваєш себе новим, первинним, наче оголеним... Я їду заради тієї миті.

Можливо, життя на межі уявного та реального вимагає стократ більших зусиль у сучасному прагматичному світі. А я подумала, як важливо, щоб серед наших щоденних турбот залишалося місце для мрії.

Євдокія ПОДОРОЖНЯ.

На знімках: «Дівчина», «Що означає чоловік для жінки», «Що означає дитина для жінки» Оксани Олексів.

Голос України

Редактор номера Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописи не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Ⓡ Платні матеріали.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.

Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».

Зам. 0311160. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

